

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

**Vliv legalizace rekreačního užívání konopí na státní
rozpočet ČR**

Tomáš Trajbold

© 2024 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Tomáš Trajbold

Ekonomika a management

Název práce

Vliv legalizace rekreačního užívání konopí na státní rozpočet ČR

Název anglicky

Predicting the effects of legalizing recreational marijuana in Czech Republic on national budget

Cíle práce

Hlavním cílem práce je určit možný vliv legalizace rekreačního konopí na státní rozpočet ČR. Dílčím cílem práce je shromáždění informací o vývoji prohibice konopí v ČR a hlavních argumentů pro i proti legalizaci. Rovněž budou uvedeny modely legalizace ze zahraničí a úplná či částečná potenciální podoba českého zákona o regulaci trhu s konopím. Mezi další dílčí cíle patří také odhadnutí poptávky a nabídky po legalizaci a využití těchto odhadů na výpočet daňových příjmů z prodeje rekreačního konopí.

Metodika

Bakalářská práce se bude skládat z teoretické a praktické části. V teoretické části budou na základě odborných literárních zdrojů shromážděny informace relevantní k tématu legalizace konopí, a to s důrazem na části týkající se vlivu na státní rozpočet. V praktické části bude na základě zkušeností ze zahraničí a dat o stávající spotřebě konopí v ČR odhadnuta poptávka a produkční náklady konopí po legalizaci. Na základě těchto údajů bude vypočítán potenciální příjem ze zdanění a úspora výdajů rozpočtu určených původně na represii. V analýze rozpočtových dopadů bude porovnána příjmová stránka s výdajovou.

V září 2022 předložila Česká pirátská strana vládním partnerům komplexní analýzu dopadu regulace konopí, spolu s doporučenými návrhy na budoucí podobu regulace. Tyto návrhy budou použity k vypracování praktické části. Zdrojem dat a legislativních dokumentů potřebných k vyhotovení práce bude i Český statistický úřad, webové stránky vlády, zahraniční studie, výroční zprávy, a především pak Zpráva o nelegálních drogách v České republice 2023.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

státní rozpočet, konopí, legalizace, prohibice, zdanění, poptávka, nabídka, zákon

Doporučené zdroje informací

BĚLÁČKOVÁ, V. REGULACE TRHU S KONOPÍM – dopadová studie. 2022. Praha, Jana Michailidu ISBN 978-80-11-02218-1.

DUPAL, L. Kniha o marihuaně. Praha: Maťa, 2010. 176 s. 3.vyd. ISBN 978-80-7287-136-0.

CHOMYNOVÁ, P. a kol. Zpráva o nelegálních drogách v České republice 2023. Praha: Úřad vlády České republiky, 2023 ISBN 978-80-7440-306-4. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33917/1244/Zpr%C3%A1va%20o%20neleg%C3%A1ln%C3%ADch%20drog%C3%A1ch%20v%20%C4%85esk%C3%A9%20republice%202023.pdf

KILMER, B. a kol. Estimating the size of the global drug market: A demand-side approach: Report 2. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2009. Dostupné z: https://www.rand.org/pubs/technical_reports/TR711.html

KILMER, B. a kol., Multinational overview of cannabis production regimes. Rand Europe 2013. Dostupné z: <https://repository.wodc.nl/handle/20.500.12832/2097>

MIOVSKÝ, M. Konopí a konopné drogy: adiktologické kompendium. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-0865-2.

MIRON, J. a kol. The Effect of State Marijuana Legalizations. Policy Analysis no. 908, Cato Institute, Washington, DC, 2021. Dostupné z: <https://www.cato.org/policy-analysis/effect-state-marijuana-legalizations-2021-update#appendix>

SEDDON, T. Regulating Cannabis, A Global Review and Future Directions. 2020. Palgrave Macmillan Cham ISBN 978-3-030-52927

SEKRETARIÁT RADY VLÁDY PRO KOORDINACI PROTIDROGOVÉ POLITIKY. Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027. Praha: Úřad vlády České republiky, 2019. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/Narodni_strategie_2019-2027_fin.pdf

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Roman Svoboda, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 19. 10. 2023

prof. Ing. PhDr. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 14. 03. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Vliv legalizace rekreačního užívání konopí na státní rozpočet ČR" jsem vypracoval(a) samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14.3.2024

Poděkování

Chtěl bych tímto poděkovat svému vedoucímu bakalářské práce panu Ing. Romanu Svobodovi, Ph.D. za odborné vedení, vstřícnost, řadu užitečných rad a čas, který mi při zpracování této práce věnoval. Dále bych chtěl poděkovat svým rodičům za podporu během celého studia.

Vliv legalizace rekreačního užívání konopí na státní rozpočet ČR

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá analýzou potenciálních dopadů legalizace rekreačního užívání konopí v České republice, s důrazem na její vliv na státní rozpočet. Teoretická část práce poskytuje čtenáři komplexní pohled na problematiku legalizace, zahrnující informace o konopí, jeho užívání, protidrogovou politiku, státní rozpočet a přínosy a rizika spojená s legalizací, doplněná o zkušenosti z jiných zemí. Zvláštní pozornost je věnována formě legislativy regulující konopný trh a jejímu vlivu na celkové dopady legalizace. V tomto kontextu autor studuje návrhy regulace konopí předložené Českou pirátskou stranou v roce 2022, které slouží jako výchozí podklad pro praktickou část práce.

V praktické části je na základě nejnovějších dostupných dat z ČR i ze zahraničí odhadnuta poptávka po rekreačním konopím na legálním trhu a produkční i distribuční náklady po legalizaci. Na základě těchto odhadů a návrhů České pirátské strany je stanovena daňová sazba a odhadnuty daňové příjmy v rozmezí 897 až 1.763 milionů Kč. Dále jsou odhadnuty náklady represivního aparátu na potírání trestné činnosti spojené s konopím, přičemž očekávané úspory se pohybují mezi 809 mil. Kč až 1.011 mil. Kč. Vzniklé administrativní a režijní výdaje spojené s legalizací jsou odhadnuty na 40 mil. Kč za rok. Očekávaný celkový dopad legalizace rekreačního konopí na státní rozpočet je tak stanoven v rozmezí 1,67 až 2,73 miliard Kč ročně.

Klíčová slova: státní rozpočet, konopí, legalizace, prohibice, zdanění, poptávka, nabídka, zákon

Predicting the effects of legalizing recreational marijuana in Czech Republic on national budget

Abstract

This bachelor thesis examines the potential impacts of legalizing recreational cannabis use in the Czech Republic, with a focus on influence on the national budget. The theoretical part of the thesis provides the reader with a comprehensive view of the cannabis legalization topic, encompassing information on cannabis, its use, anti-drug policies, the national budget, and the benefits and risks associated with legalization, supplemented by experiences from other countries. Special attention is given to the form of legislation regulating the cannabis market and its impact on the overall consequences of legalization. In this context, the author studies the proposals for cannabis regulation submitted by the Czech Pirate Party in 2022, which serves as the basis for the practical part of the thesis.

Based on the latest available data from the Czech Republic and abroad, the practical section estimates the demand for recreational cannabis on the legal market and production and distribution costs post-legalization. Using these estimates and the proposals of the Czech Pirate Party, the tax rate is determined, and tax revenues are projected to range from 897 to 1 763 million CZK. Furthermore, the expenses related to combating criminal activities associated with cannabis are estimated, with expected savings ranging from 809 to 1 011 million CZK. The resulting administrative and overhead expenses associated with legalization are estimated at 40 million CZK per year. The anticipated overall impact of recreational cannabis legalization on the state budget is thus estimated to be between 1,67 and 2,73 billion CZK annually.

Keywords: national budget, marijuana, legalization, prohibition, taxation, demand, supply, law

Obsah

1. Úvod.....	11
2. Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3. Teoretická východiska	13
3.1 Základní informace o konopí	13
3.1.1 Botanika konopí	13
3.1.2 Morfologie	14
3.1.3 Obsažené látky	15
3.1.3.1 Kanabinoidy	16
3.1.3.2 Terpeny	17
3.1.4 Léčebné využití konopí.....	18
3.1.4.1 Využití léčebných účinků konopí v historii.....	18
3.1.4.2 Oblasti možného využití léčebného konopí v současné medicíně	19
3.1.5 Rekreační využití konopí	20
3.1.6 Rizika spojená s užíváním konopí	20
3.1.7 Užívání konopí v ČR	21
3.2 Protidrogová politika a represe ČR	22
3.2.1 Vymezení pojmů	22
3.2.2 Protidrogová politika	23
3.2.2.1 Protidrogová politika ČR.....	23
3.2.3 Represe a její dopady v ČR.....	24
3.3 Legalizace	25
3.3.1 Přínosy legalizace	25
3.3.2 Rizika legalizace	26
3.3.3 Zahraniční modely	27
3.3.3.1 USA	27
3.3.3.2 Uruguay	27
3.3.3.3 Kanada.....	28
3.3.3.4 Nizozemsko	28
3.3.4 Legalizace v ČR.....	29
3.4 Státní rozpočet.....	30
3.4.1 Funkce státního rozpočtu	30
3.4.2 Rozpočtový proces.....	31

3.4.3	Příjmy státního rozpočtu	32
3.4.4	Výdaje státního rozpočtu	34
3.4.5	Saldo státního rozpočtu	34
4.	Praktická část	35
4.1	Poptávka po rekreačním konopí na legálním trhu	35
4.2	Nabídka rekreačního konopí na legálním trhu	38
4.3	Daňové příjmy	39
4.3.1	Způsob zdanění	39
4.3.2	Výpočet potenciálních daňových příjmů	41
4.4	Úspory na represii konopí	42
4.4.1	Úspory Policie ČR	42
4.4.2	Úspory justice	43
4.4.3	Úspory vězeňské služby	43
4.4.4	Ušlá produktivita osob ve výkonu trestu	43
4.4.5	Celkové úspory na vymáhání práva	44
4.5	Vzniklé výdaje	45
4.6	Potenciální dopad legalizace na státní rozpočet	45
4.7	Omezení výzkumu	46
5.	Výsledky a diskuze	48
6.	Závěr	50
7.	Seznam použitých zdrojů	52
8.	Seznam rovnic, tabulek a grafů	59
8.1	Seznam rovnic	59
8.2	Seznam tabulek	59
8.3	Seznam grafů	60

1. Úvod

Autor této práce strávil 2. ročník svého bakalářského studia v Kalifornii, kde zpozoroval, jak rozsáhlý zdejší trh s legálním konopím je. K legalizaci se přiklání světový vědecký konsenzus a nejen v ČR, ale téměř po celém světě, lze sledovat trend postupného rozvolňování a plynulého ukončování prohibice konopí, což autora vede k předpokladu, že legalizace je takřka nevyhnutelná. V případě rozsáhlejší legalizace přinese trh s konopím řadu pracovních a podnikatelských příležitostí. Podoba a ekonomický dopad trhu s konopím je silně provázána s legálním rámcem věci na daném území. Vzhledem k uvedeným skutečnostem a k aktuálnosti problematiky se autor rozhodl věnovat svou bakalářskou práci právě tomuto tématu.

Pomocí nejnovějších dostupných informací a dat je v této práci vypracován odhad potenciálního dopadu legalizace rekreačního užívání konopí v ČR, což je také hlavním přínosem práce. Ekonomický dopad je jeden z výrazných argumentů pro legalizaci, jedná se tedy o zásadní údaj k vedení dialogu o této problematice. Čtenář se dále dozví o základních poznatcích o konopí a jeho užívání, protidrogové politice, státním rozpočtu a přínosech i rizicích legalizace spolu se zkušenostmi ze zahraničí. Důraz je také kladen na důležitost výsledné podoby zákona o regulaci konopného trhu. Přečtení této práce tedy vyzbrojí čtenáře informacemi potřebnými k zapojení se do konverzace o legalizaci, a především o jejích ekonomických implikacích.

2. Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem práce je určit možný vliv legalizace rekreačního konopí na státní rozpočet ČR. Dílčím cílem práce je shromáždění informací o vývoji prohibice konopí v ČR a hlavních argumentů pro i proti legalizaci. Rovněž budou uvedeny modely legalizace ze zahraničí a úplná či částečná potenciální podoba českého zákona o regulaci trhu s konopím. Mezi další dílčí cíle patří také odhadnutí poptávky a nabídky po legalizaci a využití těchto odhadů k výpočtu daňových příjmů z prodeje rekreačního konopí.

2.2 Metodika

Bakalářská práce se bude skládat z teoretické a praktické části. V teoretické části budou na základě odborných literárních zdrojů shromážděny informace relevantní k tématu legalizace konopí, a to s důrazem na části týkající se vlivu na státní rozpočet. V praktické části bude na základě zkušeností ze zahraničí a dat o stávající spotřebě konopí v ČR odhadnuta poptávka a produkční náklady konopí po legalizaci. Na základě těchto údajů bude vypočítán potenciální příjem ze zdanění a úspora výdajů rozpočtu určených původně na represii. V analýze rozpočtových dopadů bude porovnána příjmová stránka s výdajovou.

V září 2022 předložila Česká pirátská strana vládním partnerům komplexní analýzu dopadu regulace konopí, spolu s doporučenými návrhy na budoucí podobu regulace. Tyto návrhy budou použity k vypracování praktické části. Zdrojem dat a legislativních dokumentů potřebných k vyhotovení práce bude i Český statistický úřad, dále webové stránky vlády, zahraniční studie, výroční zprávy, a především pak Zpráva o nelegálních drogách v České republice 2023.

3. Teoretická východiska

3.1 Základní informace o konopí

Konopí je rostlina využívaná lidmi pro různé účely již po tisíciletí. Pro své psychoaktivní účinky se ovšem opakovaně stává centrem kontroverze. V této kapitole budou podrobněji popsány jeho vlastnosti, historie, využití a rizika. Na závěr se zaměří na aktuální situaci užívání konopí v ČR.

3.1.1 Botanika konopí

Rod konopí se vyskytuje po celém světě, pochází z centrální Asie, odkud se i díky pěstování člověkem konopí rozšířilo do zbytku světa. Mimo lidského využití této rostliny stojí za jejím rozšířením výborná schopnost adaptace na nové prostředí. Přes širokosáhlé využívání člověkem existuje stále i divoká populace konopí. Dokonce i domestikované rostliny mohou znovu zdivočet. Konopí bylo nejdříve řazeno do čeledi morušovitých (mareaceae), později kopřivovitých (urticaceae), ale pozdější výzkumy vedly k vytvoření nové čeledi konopovité (cannabaceae). Sem byl spolu s konopím dlouho řazen pouze chmel (*Humulus lupulus*), (Miovský, 2008), ale později sem bylo přerazeno dalších 8 rodů, které původně byly v čeledi Celtidaceae (McPartland, 2018). První odborné popsání konopí má na svědomí švédský botanik Carolus Linnaeus, který v roce 1737 našel v podhůří Himaláje v Indii *Cannabis sativa* L. Věřil, že našel jediný druh tohoto rodu. V roce 1785 byl ovšem v Indii popsán další druh *Cannabis indica* L., tentokrát francouzským biologem Jean Baptiste de Lamarck. Ruský botanik D. E. Janischewsky objevil poslední známý druh v roce 1924 a pojmenoval ho *Cannabis ruderalis*. V následujících odrážkách jsou uvedeny jednotlivé druhy. (Miovský, 2008) (McPartland, 2018)

- 1) ***Cannabis sativa* L.** (Konopí seté) je nejvíce rozšířeným druhem, zahrnuje dva poddruhy. (Miovský, 2008)
 - a) *Cannabis sativa ssp. Spontanea* (Konopí plané) je jednoletý plevel přizpůsobený k samovýsevu, charakteristický je nízkým, značně se větvicím stonkem s krátkými internodii, malými listy a drobným plodem. Je nenáročný na půdu i klima a odolný vůči chorobám a škůdcům. (Miovský, 2008)

- b) *Cannabis sativa ssp. Culta* (Konopí kulturní) Obvykle dosahuje vyššího vzrůstu s většími listy a méně se větvicím stonkem. Má vyšší nároky na pěstování a nižší odolnost vůči chorobám. (Miovský, 2008)
- 2) *Cannabis indica L.* (Konopí indické) dosahuje výšky až 1,5 m, vyznačuje se silně se větvicím stonkem a obrůstá až 12četnými listy. V případě, že má příznivé podmínky, vytváří bohatě olistěné keřové subkultury. Semena jsou tmavá, lesklá a mramorovitě zabarvená. Tento druh se pěstuje v Indii, Íránu, Afghánistánu, Turecku, Sýrii a v severní Africe pro výrobu hašiše. Planě roste v Pákistánu. (Miovský, 2008)
- 3) *Cannabis ruderalis* (Konopí rumištní) je velmi nízké, rostliny dosahují výšky okolo 60 cm, mají tenký, slabě vláknitý stonk téměř bez větvení. Listovní není příliš husté, listy jsou však poměrně velké. Obsah psychoaktivních látek je obvykle nižší. (Miovský, 2008)
- Je možné, že všechny tři druhy konopí se vyvinuly na základě pěstování a selekce lidmi. Ačkoliv dosud panují mezi odborníky spory, dominuje názor, že se jedná o polytypický druh (existence více druhů). (Miovský, 2008) (Dupal, 2010)

3.1.2 Morfologie

Konopí je obvykle dvoudomé, tedy nese pouze samčí nebo samičí květy. Dlouholetým šlechtěním byly získány jednodomé varianty, jejichž využití v soudobém produkčním zemědělství dominuje. Důvodem je záruka dostatečného opylení květů s následnou vyrovnanou produkcí semene a rovnoměrné dozrávání porostu, což ulehčuje sklizeň. Ojediněle se vyskytují i typy hermafroditní, které jsou neplodné. (Miovský, 2008)

Kořen je kolmý a kulovitý. Kriticky důležité jsou vlásečnicové kořínky posazené po jeho stranách, jsou totiž fyziologicky nejúčinnější. Pokud je konopí zaseto hluboko a do řídké půdy, vytváří delší a bohatší kořen. U dvoudomých odrůd bývá více vyvinutý kořen samičí rostliny. Pokud se snažíme o dosažení dobrých výnosů, je konopí náročné na množství živin a vody v půdě. Na minerálních půdách s nízkou hladinou spodní vody sahá kořen konopí přes 2 m hluboko, mezitím na půdách rašelinných s hloubkou vody menší než 1 m může dosahovat jen do 40 cm. (Miovský, 2008)

Stonk konopí je přímá lodyha, dosahující až 6 m. Průměr stonku se pohybuje od 3 mm do 60 mm. Stonk je zpočátku spíše kulatý, dužnatý, vyplněný dřevnatým pletivem. V období plného růstu stonk dřevnatí. Podle typu konopí bývá většinou šestihranný nebo čtyřhranný. Hrany směrem k vrcholu zesilňují, zatímco v dolní části zůstává

stonek kulatý. Plně vyvinutá rostlina má 7 až 15 internodií. Jejich počet a délka závisí na typu a podmínkách. Stonek je nejtenčí uprostřed a nejtlustší u kořene rostliny. Před zakvétáním se samčí rostliny začínají od těch samičích odlišovat světlejší barvou stonku, delšími internodiemi a větší štíhlostí. Hlavní částí stonku jsou lýko, dřevo a dřeň. Lýko je korová část stonku složená z vrstev pletiv z vnější strany. Ty vytvářejí svazky vláken, jejichž úkolem je chránit rostlinu před zlomením, poléháním či roztrhnutím. Svazky vláken jsou velmi pevné a pružné. Hlavní částí stonku je dřevovina, tvořící 1/3 až 1/2 jeho objemu. Největší část dřeva konopného stonku tvoří velmi krátká dřevná vlákna, která podporují stabilitu rostliny. Třetí částí stonku je dřeň, jejíž prameny jsou slabě vyvinuté a vlákno se nachází vně stonku, což umožňuje jejich snadné zpracování. (Miovský, 2008)

Konopí má dva jednoduché děložní listy podlouhlého tvaru. Tyto listy brzy upadávají a tvoří první kolénko. Stonek je odspodu až ke květenství osazen listy, v květenství je jejich osazení hustější a střídavé. Listy jsou 3 až 13četné, mají kopinatý tvar a pilovitý okraj. V pozdějších stádiích listy odspodu k vrcholu žloutnou, umírají a opadávají. (Miovský, 2008) (Dupal, 2010)

Samčí rostliny kvetou o 3-10 dní dříve než samičí. V době kvetení vytvářejí velké množství pylu, které vítr dokáže donést až do 12 kilometrů. Samčí rostliny kvetou 20-25 dnů a po odkvětu odumírají. Samičí květy jsou rozloženy v horní části rostliny v několika vrstvách a tvoří hustě olistěné krátké složité hrozny. Doba zrání semena od opylení je 30 - 40 dní a po dozrání dosahují semena délky 2 - 5 mm, šířky 2 - 4 mm a tloušťky 2,3 - 3,8 mm. Barva je šedozelená, tmavohnědá až černá s jemným mramorováním. Hmotnost tisíce semen (HTS) je 8 - 26 g. (Miovský, 2008) (Dupal, 2010)

3.1.3 Obsažené látky

Jeden z hlavních důvodů, proč má konopí mnoho různých využití, je schopnost rostliny produkovat širokou škálu látek. Momentálně jich je známo přes 500. Pro léčebné i rekreační využití jsou nejpodstatnější kanabinoidy a terpeny. (Earlenbaugh, 2022)

3.1.3.1 Kanabinoidy

Kanabinoidy jsou zodpovědné za nejvýraznější efekty konopí na člověka. Většina z nich se nevyskytuje v žádné jiné rostlině. Jejich přesný počet je stále neznámý, ale dosud jich bylo identifikováno více než 144. (Earlenbaugh, 2022) Většina z nich je přítomna pouze ve velice malých množstvích. Kanabinoidy se v konopí vyskytují ve formě kyselin. Jednou z těch významných je CBGA, tedy kyselina kanabigerolová. Nachází se v nejvyšších poměrech u mladých rostlin a v průběhu vývoje rostliny se přetváří na veškeré ostatní kanabinoidy, například CBDA (k. kanabidiolová) a THCA (k. tetrahydrokanabinolová), které jsou konzumenty konopí nejvíce vyhledávány. Kanabinoidní kyseliny nemají psychoaktivní účinky, ale zato mají spoustu jiných vlastností, například insekticidní či antibiotické. To může pomoci vysvětlit, proč vůbec konopí tyto látky produkuje. Aby kanabinoidy získaly své účinky vyhledávané jak při lékařském, tak při rekreačním využití, musí být přeměněny na svou neutrální formu (CBD, THC). K této přeměně dochází během procesu dekarboxylace, které lze dosáhnout tepelnou úpravou. Některé přední kanabinoidní kyseliny a jejich neutrální formy jsou uvedeny v následující tabulce. (Jikomes, 2017)

Tabulka 1 Nejznámější kanabinoidní kyseliny a jejich neutrální formy po dekarboxylaci

Kanabinoidní kyselina		->	Příslušná neutrální forma	
CBGA	kyselina kanabigerolová		CBG	kanabigerol
THCA	k. tetrahydrokanabinolová	THC	tetrahydrokanabinol	
CBDA	k. kanabidiolová	CBD	kanabidiol	
CBCA	k. kanabichromenová	CBC	kanabichromen	
CBGVA	k. kanabigerovarinová	CBGV	kanabigerovarin	
THCVA	k. tetrahydrokanabivarinová	THCV	tetrahydrokanabivarin	
CBDVA	k. kanabidivarinová	CBDV	kanabidivarin	
CBCVA	k. kanabichromevarinová	CBCV	kanabichromvarin	

Zdroj: vlastní zpracování, Jikomes (2017)

Kanabinoidy na člověka působí skrz endokanabinoidní systém, který byl objeven na začátku devadesátých let minulého století. Skládá se především z endokanabinoidů a kanabinoidních receptorů CB1 a CB2. S těmito receptory interaguje THC, které lidé ovšem neprodukují. Vědci tedy začali zjišťovat, proč se tyto receptory v lidském těle vůbec nacházejí a zjistili, že tyto receptory mají všichni obratlovci. V těle s nimi

interagují endokanabinoidy, které tělo samo produkuje. Tyto interakce hrají důležitou roli při regulaci různých aspektů lidského zdraví, jedná se například o krevní tlak, tep, spánek, náladu, chuť nebo teplotu. Vědci navrhuji, že nedostatek endokanabinoidů by mohl stát za některými doposud neobjasněnými nemocemi, u kterých pacienti reagují pozitivně na konopí. Kanabinoidy obsažené v konopí se pro odlišení od endokanabinoidů mohou nazývat také fytokanabinoidy. Fytokanabinoidy při konzumaci napodobují endokanabinoidy, čímž ovlivňují endokanabinoidní systém. (Earlenbaugh, 2022)

3.1.3.2 Terpeny

Kanabinoidy samy o sobě jsou bez zápachu, charakteristické nasládlé, poněkud mátové aroma čerstvého konopí pochází především z terpenů. (Dupal, 2010) Terpeny se nachází ve všech rostlinách, kde plní řadu důležitých funkcí, například lákají opylovače a chrání před plísněmi. Ve vysokých koncentracích lze terpeny najít třeba v čerstvém ovoci a zelenině. Jedná se o primární ingredienci v esenciálních olejích a mají i mnoho dalších využití, například v potravinářství nebo v čistících prostředcích. Farmakologické účinky terpenů byly sice prokázány, ale klinický výzkum na lidech je v předběžném stádiu, a jejich vliv na člověka tedy zatím není kvalitně prostudován. Pokusy na zvířatech ovšem ukázaly pozitivní efekty terpenů na stresové chování. V následující tabulce jsou uvedeny některé z nejznámějších terpenů obsažených v konopí a jejich stručný popis. (Ferber, 2020)

Tabulka 2 Nejznámější terpeny obsažené v konopí a jejich stručný popis

Terpen	Popis
Beta-karyofylen	Výrazná pepřová vůně, může poskytnout úlevu od deprese a úzkostí.
Beta-pinen	Vůně jehličnatého lesa a možné antidepressivní a anti karcinogenní účinky.
Humulen	Nachází se v ženšenu. Má povzbuzující účinky a může být protizánětlivý.
Limonen	Výrazné citrusové tóny, potenciální anti karcinogenní vlastnosti. Prokázané protiúzkostné účinky u myši.
Linalool	Vůně levandule, může pomoci zmírnit stres.
Myrcen	Nachází se v mangu, antifungální a antibakteriální vlastnosti a možné sedativní účinky.

Zdroj: vlastní zpracování, (Robertson, 2021)

Současné studie navrhuji pozitivní kontribuci terpenů k efektu kanabinoidů. Říká se tomu doprovodný efekt (z anglického “entourage effect“). Tím se myslí, že vzájemná konzumace terpenů a kanabinoidů vede k většímu výslednému efektu, než by byl součet jejich efektů při nezávislé konzumaci. Pro optimální léčebný či rekreační účinek by tedy nestačilo užívat izolovanou formu vybraného kanabinoidu. Rozdílné účinky některých odrůd konopí jsou často odůvodňovány právě různým poměrem terpenů, například myrcen se nachází ve větších koncentracích v Cannabis indica, a má tak na svědomí její sedativní efekt, zatímco Cannabis sativa je bohatší na limonen a další terpeny, které mají spíše povzbuzující účinek. Terapeutický vliv terpenů na člověka a jejich synergie s kanabinoidy jsou relativně nové koncepty a vyžadují podrobnější výzkum. (Ferber, 2020)

3.1.4 Léčebné využití konopí

3.1.4.1 Využití léčebných účinků konopí v historii

Konopí provází člověka už po milénia, je ovšem nejisté, kdy se začalo používat pro své léčebné účely. Mezi 206 př. n. l. a 220 n. l. byl sepsán herbář Shen Nong Ben Cao Jing, který je tak nejstarším listinným záznamem o léčebném využití konopí. Mluví zejména o úlevě od bolestí. V Indii se konopí užívalo nejpozději od 4. století př. n. l., první využití pro léčebné užití je ovšem doloženo až na přelomu 12. a 13. století. Dnes je konopí v Indii obecně považováno za tradiční medicínu. Používalo se mimo jiné na spaní, mentální a sexuální povzbuzení, proti nechutenství, bolesti, nevolnostem nebo při zánětu spojivek. Novější prameny z 20. století uvádí další způsoby využití konopí v lidovém léčitelství. Mezi nimi je například léčba neuralgií, migrén, revmatismu, plicní tuberkulózy, melancholie či hysterie. Argentinci užívali konopí pro povzbuzení močení a pocení, v Brazílii se listy kouřily pro zklidnění a proti astmatu. Na území dnešní ČR se z konopí dělaly obklady na záněty a na bolest hlavy. V Evropě bylo často konopí užíváno ženami pro zklidnění menstruačních potíží. Konopí ovšem bylo pro své léčebné účinky využíváno i v dalších částech světa, například v Severní Americe nebo v Africe, kde se používalo proti malárii, sepsi či antraxu, ale třeba také jako protijed při hadím uštknutí. Při pohledu na historické využívání konopí pro jeho léčebné účinky by samozřejmě měla být uplatněna zdravá dávka skepticismu, nutno

ovšem zmínit, že spousta tradičních využití konopí se shoduje s oblastmi využití konopí v současné medicíně. (Miovský, 2008)

3.1.4.2 Oblasti možného využití léčebného konopí v současné medicíně

Ještě před 60 lety se zdálo, že díky ideologickým a politickým důvodům nebudou možnosti využití konopí v medicíně vůbec zkoumány, natož využívány. Časem se ovšem ukázalo, že konopí může být právě v oblasti medicíny velmi přínosné a s novými poznatky se mění i přístup společnosti k využití konopí. Na následujících příkladech si ukážeme pestrost aplikačních využití konopí při léčbě řady nemocí. Nevolnost a zvracení provází mnoho nemocí, ale je to také příznak podstoupení chemoterapie při léčbě rakoviny. Díky svým antiemetickým účinkům umí konopí tyto příznaky odstranit. Navíc dokáže pacienta uklidnit a snížit tak strach z nemoci. Konopí dokáže zvyšovat chuť k jídlu, k čemuž bylo používáno již v lidovém lékařství. Ztráta tělesné hmotnosti z důvodu ztráty chuti k jídlu provází například pacienty s nemocí AIDS, kterým právě konopí může pomoci. Látky obsažené v konopí dokážou také snížit tlak v oku způsobený zeleným zákalem. Tento tlak může způsobit poškození zrakového vlákna. Pacienti s roztroušenou sklerózou trpí poškozením nervových vláken, což způsobuje třesy a ztrátu svalové koordinace. Konopné produkty umí tyto příznaky zmírnit. Konopí dokáže také pomoci se záchvaty u některých typů epilepsie, konkrétně s nimi pomáhá kanabinoid CBD, jehož čistá forma byla v podobě produktu Epidiolex v roce 2018 schválena americkým Úřadem pro kontrolu potravin a léčiv. Byl to první takto schválený produkt obsahující látky z konopí. Další nemoci, které lze léčit, popřípadě by v budoucnu mohly být léčeny konopím, jsou Huntingtonova choroba, Parkinsonova choroba, Alzheimerova choroba nebo revmatoidní artritida. Výzkum také ukázal, že některé látky z konopí mají neuroprotektivní účinky, což lze využít při úrazech hlavy nebo ke snížení poškození v případě mozkové mrtvice. (Gregory, 2023) (Miovský, 2008) Již prokázané antibakteriální vlastnosti kanabinoidů jsou prozatím nedostatečně prozkoumané, ale představují velký potenciál při vývoji nových antibiotik, což je důležité téma v době, kdy jedním z nejzávažnějších problémů současné medicíny je resistance vůči antibiotikům. (Karas, 2020)

Moderní medicína má širokou škálu analgetik (léků proti bolesti), od těch nejúčinnějších, tedy opiátů (kodein, morfin, heroin, fentanyl a další) až k těm slabším, které si může koupit každý bez předpisu (např. acetaminofen, aspirin, ibuprofen).

Všechny mají ovšem svá negativa. Opiáty velmi rychle vytváří závislost, mohou vyvolávat nevolnosti, ospalost a také alergické reakce. Jiná analgetika jsou zase pro některé účely příliš slabá, popřípadě mohou vyvolávat jiné komplikace. Analgetik s malým množstvím vedlejších účinků je tedy pro potřeby medicíny stále velmi málo. Analgetický účinek konopí je znám již od starověku a moderní studie to potvrzují. Kanabinoidy nabízejí nový mechanismus, pomocí kterého redukuje bolest. Zvládnutí bolesti často vyžaduje použití více preparátů a kanabinoidy představují potenciální novou složku arzenálu moderní medicíny. (Miovský, 2008)

3.1.5 **Rekreační využití konopí**

Konzumaci konopí pro jeho příjemné a euforické účinky říkáme rekreační využití. Není jasné, kdy a kde se konopí poprvé začalo používat za tímto účelem. Staroindické legendy zaznamenané ve védách prezentují konopí jako rostlinu pro potěchu i osvícení. Hinduistický bůh Šiva měl konopím umocňovat a zpestřovat své sexuální zážitky a doporučoval to i lidem. V arabském světě hrálo konopí jakožto droga velkou roli, napomáhá tomu i islámská víra, jelikož Korán zakazuje pít alkohol. Rozpory o tom, jak si Korán vyložit se vedly už v 10. století, jelikož zapovídá všechny omamné látky, tedy vše, co zatemňuje mysl, ale to se podle mnohých na konopí nevztahuje. Významným přínosem arabského světa je vynález hašiše, což je produkt vyrobený z pryskyřice konopí, tedy obsahuje vyšší koncentrace účinných látek než samotný rostlinný materiál. V dnešní době je rekreační využívání konopí rozšířené po celém světě, ve většině zemí se ovšem jedná o nelegální aktivitu. (Miovský, 2008)

3.1.6 **Rizika spojená s užíváním konopí**

Přes všechny své léčivé účinky užívání konopí sebou nese řadu problémů a rizik, jedná se nejen o problémy zdravotní, ale i sociální či dokonce ekologické. Mezi akutní negativní účinky patří poruchy paměti, pozornosti a psychomotorických funkcí, což může být nebezpečné ve spojení s nezodpovědným chováním jako je například řízení motorových vozidel pod vlivem. U osob náchylných k psychotickým symptomům se navíc výrazně zvyšuje riziko psychózy. U chronických uživatelů mohou některé kognitivní poruchy přetrvávat i po delším období abstinence. Konopí může také urychlit rozvoj některých psychických onemocnění, jako je třeba schizofrenie. (Engelander, 2010) Nejrizikovější formou konzumace konopí je kouření,

kteří je zároveň nejoblíbenější mezi rekreačními uživateli. Při kouření uživatel inhaluje toxiny a dehet, což vede k řadě respiračních onemocnění, včetně rakoviny. Nutné podotknout, že v porovnání s kouřením cigaret jsou tato rizika nižší, což plyne ze způsobu užívání těchto drog; uživatelé cigaret průměrně vykouří více hmoty v daném čase než uživatelé konopí, a tudíž inhalují více škodlivých částic. (Olsson, 2008)

Nedostatek regulací vede k nejasné kvalitě a bezpečnosti konopných výrobků, které mohou obsahovat plísně, pesticidy či těžké kovy, uživatel navíc nezná obsah kanabinoidů, tedy se může nechtěně předávkovat. Předávkování v případě konopí není smrtelné, může ovšem vyvolat velmi nepříjemné stavy, při kterých uživatel není schopen běžného fungování. S konzumací konopí je také spojen takzvaný amotivační syndrom, který se projevuje celkovou apatií, všeobecnou únavou a ztrátou motivace (Chomynová, 2022) (Olsson, 2008) (Mioviský, 2008)

Byť konopí není zdaleka tak návykové jako některé jiné drogy, závislost způsobuje. Jedná se o stav, kdy uživatel ztrácí kontrolu nad vlastní konzumací a vysazení působí abstinenci příznaky, v případě konopí se projevují podrážděností, nervozitou, neklidem, ztrátou chuti k jídlu, problémy se soustředěním a poruchami spánku. Užívání konopí jakožto nelegální drogy také vytváří velké sociální stigma, což může narušit mezilidské vztahy a spolu se závislostí a uvedenými poruchami kognice mít negativní dopad na všechny oblasti života jedince, ale i jeho okolí. (Mioviský, 2008)

Vzhledem k tomu, že konopí je ve většině zemí zcela nelegální nebo přísně regulované, je velká část distribuce spojena s kriminální činností, která sebou přináší násilí a další sociální problémy. Nemělo by se také zapomínat na negativní ekologické dopady pěstování konopí v některých regionech, příkladem jsou třeba horské oblasti severního Maroka, kde nadměrná produkce konopí vede k odlesňování a erozi půdy. (Olsson, 2008)

3.1.7 Užívání konopí v ČR

Studie z roku 2021 ukazují, že nejčastěji užitou nelegální drogou v ČR je konopí, které někdy v životě vyzkoušela přibližně čtvrtina až třetina obyvatel. V posledním roce konopí užila přibližně desetina dospělé populace, což je nejvyšší míra v Evropě. Dle studie ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs) má ČR nelichotivé první místo i v procentu 16letých, kteří někdy konopné drogy vyzkoušeli.

V poslední studii z roku 2019 je to 28 % respondentů, což ovšem pokračuje v dlouhodobém poklesu této metriky (v roce 2007 to bylo 45 %) a v prevalenci aktuálního užívání konopí (v posledních 30 dnech) je na 6. místě. Důležité je také rozlišovat účel, za kterým lidé konopí užívají. V posledním roce užilo konopí z rekreačních důvodů 6 - 10 % respondentů a pro účely samoléčby 5 - 7 %, ovšem čistě pro samoléčbu (tedy s vyloučením rekreačního užívání) pouze 2 - 3 %. Míra rekreačního užívání značně klesá s věkem respondentů, naopak čistě léčebné užití s věkem respondentů roste. Dle odhadů Českého statistického úřadu se v ČR v roce 2021 spotřebovalo přibližně 17,5 tuny konopných drog, což je opět mírný pokles s porovnáním s předešlými lety. Naopak mírně roste přijatelnost užívání konopí z pohledu veřejnosti. (Chomynová, 2022) (Chomynová, 2023)

3.2 Protidrogová politika a represe ČR

3.2.1 Vymezení pojmů

Pro pochopení následujících kapitol je důležité rozlišovat pojmy prohibice, dekriminalizace a legalizace. Takto definuje **prohibici** Tomáš Zábanský: látka je zakázána; není dovoleno s ní nijak nakládat, tedy ji vyrábět, obchodovat s ní nebo ji předávat jinému; dovoleno není ani ji užívat / držet jinak než pro vědecké účely, přičemž v takovém případě je pro nakládání s ní třeba zvláštního povolení; typickým příkladem látky s tímto režimem v ČR je heroin. (Zábanský, 2003) **Dekriminalizace** znamená, že daná aktivita již není trestným činem, ale stále to může být přestupkem, jako je třeba nezaplacení u parkovacích hodin. **Legalizace** znamená, že daná aktivita je legální, tedy zcela povolená bez žádné hrozby postihu. (Kilmer, 2013) Úplná legalizace je ovšem v kontextu návykových látek vzácná, většinou se tímto termínem označuje režim tzv. neprohibiční regulace. Regulace znamená omezení dostupnosti některých látek tak, aby byly společenské škody co možná nejmenší (množstvím, podle věku konzumentů atd.), a vyloučení látek z některých situací (řízení vozidel, ovládání těžkých strojů apod.). S tímto režimem se setkáváme i u alkoholu a tabákových výrobků, regulace je však v tomto případě velmi laxní. (Zábanský, 2003)

3.2.2 Protidrogová politika

Protidrogová politika státu má za cíl omezit škody spojené s užíváním návykových látek. Její podoba je do značné míry určena převažujícím názorem společnosti na užívání drog a tvoří ji charakter realizovaných opatření a přístup k této problematice. Rozlišujeme tři základní modely. **Represivní model** si klade za hlavní cíl potlačit veškeré užívání nelegálních drog. Činí tak pomocí trestání činnosti spojené s produkcí, distribucí, ale i užíváním drog. V nejextrémnějších případech i formou vyvražďování drogově závislých. **Model minimalizace rizik a škod** si jako jeden z dílčích cílů zachovává snížení užívání všech (legálních i nelegálních) drog. Ovšem bere v potaz, že užívání drog ve společnosti bude v určité míře vždy přítomné. Důraz se už neklade na trestní zásahy, ale na prevenci. Ta může být formou edukace, zavedení programu výměny jehel, destigmatizace uživatelů nebo širší dostupnosti lékařské pomoci. Hlavním měřítkem by tak bylo snížení počtu uživatelů, kteří svým užíváním způsobují zdravotní nebo socioekonomické škody sobě nebo svému okolí. Třetím modelem je **kulturní integrace**, kterou lze také označit za normalizaci užívání drog. Tento model si již neklade za cíl potlačit užívání drog, ale podřídit je regulacím, které by měly zajistit vyšší bezpečnost a společenskou přijatelnost jejich užívání. Ve výsledku se na problémy spojené s nelegálními drogami hledí podobně jako na jiné formy sociálních problémů typu alkoholismus, bezdomovectví či neúplné rodiny. (Zábranský, 2003)

V praxi se většinou jedná o kombinaci více modelů. Například model minimalizace škod, který je v současnosti v zemích EU nejrozšířenější, existuje v prostředí úplné nebo částečné prohibice a jeho součástí jsou tak silné represivní prvky. To je i příklad ČR. (Zábranský, 2003)

3.2.2.1 Protidrogová politika ČR

V průběhu času se v ČR měnil postoj veřejnosti k užívání drog a s ním i legislativa. Od 90. let dochází k postupnému rozvolňování a v roce 2010 došlo k dekriminálnímu držení malých množství některých drog včetně konopí pro osobní potřebu, ČR tak patří mezi nejliberálnější země v oblasti protidrogové politiky. Aktuální protidrogová politika ČR je detailněji popsána v koncepčním dokumentu vlády: Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019-2027 (dále jen NSZ 2019-2027). (Miovský, 2008) (NSZ 2019-2027, 2019)

Světový vývoj v oblasti prevence a snižování škod spojených s užíváním návykových látek přinesl změny, které jsou v NSZ 2019-2027 respektovány. Jedním z hlavních principů této novější strategie je pochopení návykových látek jako problematiky sociální a zdravotní, nikoliv trestní. NSZ 2019-2027 se zaměřuje na prevenci a minimalizaci škod a přesun od represivních opatření k řešení sociálním a zdravotním. Strategie se zaměřuje na vzdělávací programy v oblasti drog a jejich rizik především v raném věku, což by mělo vést nejen k prevenci jejich užívání, ale i k destigmatizaci uživatelů těchto látek. Místo trestních postihů se přiklání spíše k poskytování léčby a rehabilitace závislým jedincům, což může vést k lepším dlouhodobým výsledkům a dále bránit sociální exkluzi, která prokazatelně znemožňuje dosažení pocitu spokojenosti a ztěžuje tak odvykací proces. Dalším klíčovým prvkem je omezení škod spojených s užíváním drog, čehož lze dosáhnout výměnou injekčních stříkaček, distribucí naloxonu, který dokáže zachránit člověka při předávkování opioidy, nebo poskytnutím bezpečných prostor pro užívání drog. (NSZ 2019-2027, 2019)

NSZ 2019-2027 se také zabývá specificky problematikou konopí a kanabinoidů. Zmiňuje například zvýšení informovanosti veřejnosti o účincích konopí a kanabinoidů. Opakovaně zmiňuje legalizaci a snahu sledovat mezinárodní vývoj v oblasti regulace a legalizace konopí pro rekreační účely, zejména v členských státech EU, včetně monitorování společenských dopadů legislativních změn. Tato strategie vychází z již dostupných dat ze států, kde k legalizaci došlo. Argumentuje, že jak legalizace, tak zpřísnění zákonů týkajících se trestnosti užívání a držení konopí mohou být spojeny s nárůstem, ale i poklesem užívání v populaci, neexistuje tedy přímý vztah mezi mírou represe a mírou užívání. (NSZ 2019-2027, 2019)

3.2.3 Represe a její dopady v ČR

Represe užívání konopí má za cíl omezit poptávku a nabídku konopí, a tak i omezit škody s ním spojené. Jak už ovšem bylo nastíněno v předešlých kapitolách, represivní přístup nezpůsobuje výrazné snížení konzumace. Dalším hlediskem je sociální dopad represe. Prohibice konopí vytváří místo pro černý trh, který sebou nese kriminální činnost. Jelikož na černém trhu se jednotlivé strany nemohou spolehnout na smlouvy a právní řád, vymáhají si často své zájmy užitím násilí. Uživatelé nemají jinou možnost než se obrátit na černý trh, a tak porušit zákon, což přispívá k vyčleňování

uživatelů ze slušné společnosti. Samotná interakce uživatelů s prodejci na černém trhu navíc ulehčuje případný přechod i k jiným nelegálním drogám. Represe tak dokonce přispívá ke zvýšení některých škod. (Běláčková, 2022) (Miovský, 2008)

Dalším argumentem proti represivní drogové politice je její nákladovost. 11,2 % všech vězňů v ČR je ve výkonu trestu za činy spojené s návykovými látkami, z toho 45 % v souvislosti s konopím (většina podmíněně). Policie ČR vyšetřuje přibližně 2 000 trestných činů v souvislosti s konopím ročně a vynakládá tak kapacity na zločiny bez obětí a reálných škod. Tato fakta sebou nesou náklady spojené s vymáháním práva (policie, soudy a státní zastupitelství). (Běláčková, 2022)

3.3 Legalizace

Tato kapitola se nejprve věnuje přínosům i rizikům legalizace a jak jsou ovlivněny právní úpravou týkající se regulace legálního trhu. Potom se zaměří na některé zahraniční modely a na závěr se bude zabývat situací ČR ve vztahu k legalizaci.

3.3.1 Přínosy legalizace

Hlavním cílem této práce je určit možný vliv legalizace konopí na státní rozpočet ČR. Na základě dostupných dat ze států, kde k legalizaci došlo, lze předpokládat, že tento vliv bude pozitivní, dokonce to lze považovat za jeden z hlavních přínosů legalizace rekreačního konopí. Tento peněžní zisk je v první řadě způsoben daňovými výnosy z prodeje a pěstování konopí, ale také díky snížení množství prostředků potřebných na vymáhání práva za nezákonné nakládání s konopím. Vytvoření zcela nového trhu navíc přináší celou řadu ekonomických příležitostí jako je prostor pro podnikatelské subjekty a vytvoření nových pracovních míst. Nová možnost regulace a kontroly kvality také pomůže odstranit celou řadu aktuálních rizik spojených s konopím. Jedná se například o zdravotní rizika na straně uživatelů způsobená neznámým množstvím pesticidů a kanabinoidů nebo výskytem plísní a těžkých kovů. Legalizace přináší snížení kriminality, jelikož přesunuje poptávku z černého trhu na ten legální. Podkopání černého trhu by také mělo vést ke snížení konzumace konopí u mladistvých, kteří nebudou mít možnost si konopí legálně koupit. Díky eliminaci nepřiměřeného trestního postihu jinak neproblémového chování spojeného s užíváním konopí se sníží stigmatizace uživatelů a jejich vyčleňování ze společnosti. Nezákonné

aktivity spojené s konopím jsou v ČR bez ohledu na represí populární a jejich kriminalizace je široce přehlížena, což podryvá důvěru v právní stát. Kriminalizace těchto činů navíc do jisté míry omezuje základní lidské svobody, tedy právo na soukromí a svobodu myšlení. V neposlední řadě legální status konopí také může ulehčit vědcům budoucí výzkum, což může vést k objevům nových léčebných aplikací, ale také případných dosud neznámých rizik. (Běláčková, 2022)

3.3.2 Rizika legalizace

Legalizace je složitý proces a její výsledná podoba se v mnoha státech liší. Pokud je cílem vytěžit z potenciálních přínosů co nejvíce a zároveň zabránit vzniku nových rizik, je důležité, aby dílčí rozhodnutí vedoucí k finální podobě legalizace v ČR byla informovaná a podložená existujícími daty ze zahraničí. Jedním z důležitých rozhodnutí je výše daňové sazby, nízké daně zajistí konkurenční výhodu legálního trhu nad tím nelegálním, ale na druhou stranu výsledná nižší cena konopí může vést k nárůstu uživatelů. Stejně jako u alkoholu a cigaret, vyšší daně vedou k nižší spotřebě na osobu a nižšímu množství rizikových uživatelů, příliš vysoká daň ovšem může zapříčinit, že uživatelé vůbec neopustí nelegální trh. Podle studie cenové elasticity a substitučního efektu legálního a nelegálního konopí v USA je legální konopí nadřazenou komoditou konopí nelegálního, to je patrné z poptávky, která byla o 29 % vyšší u konopí legálního. Cenová elasticita poptávky legálního konopí byla také nižší o 43 % než u konopí nelegálního. Jedná se o substituty, ale přítomnost legálního konopí má výrazně vyšší vliv na cenovou elasticitu konopí nelegálního. Přítomnost legálního konopí navyšuje elasticitu konopí nelegálního o 68 %, zatímco nelegální konopí zvyšuje elasticitu konopí legálního pouze o 13 %. (Amlung, 2018) Lze tedy předpokládat, že většina dospělých zákazníků by preferovala trh legální i pokud by cena byla lehce vyšší než u trhu nelegálního. V rámci dopadové studie doktorky Běláčkové z roku 2022 byla nejvhodnější výše zdanění v ČR vyhodnocena tak, aby zachovala cenu pro koncové spotřebitele na podobné výši, jako na stávajícím nelegálním trhu. Výši daně by tedy představoval rozdíl mezi předpokládanými produkčními náklady a touto cenou. (Běláčková, 2022)

Legalizace sebou nese další rizika, mezi kterými je potenciální nárůst spotřeby způsobený mimo jiné i nedostatečně regulovanou reklamou a marketingem. Následně tak může dojít i ke škodám zdravotním a společenským, jako je například nárůst

dopravních nehod způsobených osobami pod vlivem konopí, nebo častější případy akutní intoxikace spojené s jedlou formou konopí (dále jen „edibles“) a konzumací konopných derivátů. Existují i rizika spojená s nadměrným pěstováním konopí, což může mít negativní vliv na životní prostředí. Všechna tato rizika lze do značné míry minimalizovat pomocí regulací, což ovšem přivádí pozornost k dalšímu riziku, čímž je lobbování ze strany podnikatelských subjektů, jejichž motivací je zisk bez ohledu na veřejné zdraví. Tyto subjekty se mohou snažit ovlivnit vývoj regulací pro svůj prospěch, což jsou praktiky známé i z alkoholového a tabákového průmyslu. (Sabet, 2021) (Běláčková, 2022)

3.3.3 Zahraniční modely

Legalizace v jednotlivých státech probíhá z různých důvodů. Regulace jsou uplatňované v rozdílných prostředích a sociálních situacích. Výsledkem jsou rozmanité modely, kterými se další státy mohou inspirovat. Před přebíráním regulací ze zahraničí je ovšem důležité brát v potaz jedinečnost prostředí každého státu.

3.3.3.1 USA

V listopadu 2023 byla ve státě Ohio referendem odhlasována legalizace konopí pro rekreační účely, čímž se Ohio stává 24. státem USA, který tak učinil. Přesné znění zákona se v jednotlivých státech liší, ale základní charakteristiky způsobu regulace spolu sdílejí. V USA se klade velký důraz na daňové výnosy z konopného trhu, jejich přístup je charakterizován liberálními komerčními prvky, jako je extenzivní produkce s cílem maximalizovat výnos a nízká regulace reklamy, což může vést ke zvýšení spotřeby konopí. Charakteristické pro USA je také široký sortiment konopných produktů, jako jsou například edibles a různé druhy koncentrátů. Samopěstování je legální, počet povolených rostlin na osobu či domácnost se v jednotlivých státech liší. Na federální úrovni je konopí stále nelegální, což způsobuje legislativní komplikace. (Smyth, 2023) (Fischer, 2020)

3.3.3.2 Uruguay

V roce 2013 se Uruguay stala první zemí, která legalizovala pěstování, prodej i užívání marihuany. Na rozdíl od většiny států USA, kde byl přechod od prohibičního režimu

iniciován veřejností, v Uruguay tak bylo učiněno ze strany vlády. Hlavním odůvodněním této politiky byla bezpečnost a zdraví veřejnosti, nikoliv důvody ekonomické jako tomu je v USA. Regulační systém v Uruguay je velmi přísný, uživatelé se musí registrovat u vlády, produkce i distribuce je centrálně řízena, konopí lze zakoupit jen v lékárnách, sortiment je omezený pouze na několik produktů a edibles nejsou povoleny vůbec. Reklama i marketing jsou zcela zakázané a cena se drží pouze lehce pod nelegálním trhem, aby nedošlo ke zvýšení spotřeby. Alternativním zdrojem konopí jsou konopné kluby a samopěstování. Výnos z daní je využit na financování Ústavu pro regulaci a kontrolu konopí (IRCCA) a také státní edukační program, který informuje veřejnost o rizicích konopí. (Fischer, 2020) (Seddon, 2020)

3.3.3.3 Kanada

V roce 2018 se Kanada stala 2. zemí, která legalizovala trh s rekreačním konopím na federální úrovni. Cílem regulace bylo „udržet konopí z dosahu mládeže, dostat peníze z rukou zločinců a chránit zdraví a bezpečnost veřejnosti skrz legalizaci konopí“. Kanadský model lze popsat jako model hybridní, který je zaměřen na veřejné zdraví, ale přitom obsahuje komerční prvky tržního systému. Jednotlivé provincie a teritoria si mohou řadu pravidel upravit dle sebe. Distribuce a produkce se regionálně liší, některé jurisdikce využívají státního monopolu, nicméně komerční produkce a distribuce je častější. Soukromé subjekty musí získat licenci. Reklama a propagace konopí jsou zakázané, ovšem nepřímé reklamy propagující životní styl spojený s užíváním konopí nebo jeho terapeutické účinky jsou všudypřítomné. Nejdříve byly edibles a koncentráty zakázané, ale rok po legalizaci byly uvedeny na legální trh. Vláda Kanady doufá, že zajištění širší nabídky konopných produktů dále pomůže legálnímu trhu nahradit ten nelegální. Alternativním zdrojem konopí je samopěstování až 4 rostlin na domácnost. (Fischer, 2020) (Seddon, 2020)

3.3.3.4 Nizozemsko

Když se mluví o legálním konopí v Evropě, Nizozemské coffeeshopy (prodejny, ve kterých se prodává a konzumuje konopí) by se dalo označit za vlnkovou loď. První regulace upravující jejich fungování přišla v roce 1976. Prodej koncovým uživatelům

je povolen při splnění určitých pravidel, jako je přísné omezení reklamy, prodej pouze osobám starší 18 let a neobtěžování svého okolí. Úplná legalizace v Nizozemsku nicméně nikdy nenastala, prodej je tolerovaný, ale kultivace a velkoobchod je stále nelegální, tedy veškeré konopí legálně prodávané pochází z nelegálních zdrojů, tato situace je označována jako „backdoor problém“. V prosinci 2023 má začít 4letý experiment adresující tento problém. V experimentu vznikne uzavřená síť 11 coffeeshopů a dvou legálních dodavatelů konopí. Zkušenosti z experimentu by mohly v budoucnu vést k celostátní aplikaci obdobného modelu. Regulace dodavatelského řetězce by pro Nizozemsko znamenala možnost daňových výnosů a řadu dalších výhod již zmiňovaných v předešlých kapitolách. (Seddon, 2020) (Sabaghi, 2023)

3.3.4 Legalizace v ČR

Jak už bylo probráno v kapitole „protidrogová politika ČR“, Česká republika se již řadu let ubírá směrem postupného rozvolňování zákonů týkajících se konopí. Mimo snižování trestů a dekriminálizace užívání konopí bylo v roce 2013 legalizováno konopí léčebné. (Zákon č. 50/2013 Sb. o léčivech, 2013) V souvislosti s konopím je již dlouho aktivní Česká pirátská strana (dále jen Piráti). Součástí volebního programu koalice Piráti a Starostové pro parlamentní volby v roce 2021 byla vize regulace trhu s konopím pro rekreační účely. V roce 2022 byla zpracována analýza s názvem Regulace trhu s konopím: Dopadová studie (Běláčková a kol., 2022), ve které bylo mimo jiné identifikováno 27 regulačních bodů jako je regulace maloobchodu, výše daňové sazby nebo původ konopí na trhu. Na základě zkušeností ze zahraničí, ale i s ohledem na podmínky v ČR byly vyhodnoceny nejvhodnější varianty pro všechny tyto body. V lednu 2023 začala Expertní pracovní skupina pro přípravu rámcového návrhu regulace trhu s konopím zpracovávat návrh právní úpravy. Přes ambice Národního protidrogového koordinátora Jindřicha Vobořila, a dalších politiků stojících na straně legalizace, nebyl v době psaní této práce (listopad 2023) návrh předložen vládě. Pro vypracování praktické části této práce tedy bude počítáno s nejvhodnějšími variantami regulačních bodů dle dopadové studie doktorky Běláčkové z roku 2022. (NSZ 2019-2027, 2019) (Chomynová, 2023) (Vobořil, 2023)

3.4 Státní rozpočet

Státní rozpočet je nejvýznamnější veřejný rozpočet, v ČR se podílí přibližně z 80 % na příjmech a výdajích celé rozpočtové soustavy, což je soustava veřejných rozpočtů, vztahů fungujících v rámci této soustavy a institucí zabývajících se tvorbou, rozdělováním, užitím a kontrolou toků uvnitř této soustavy. Obecně je státní rozpočet tvořen příjmy, výdaji a vazbami na ostatní rozpočty (dotace, návratné finanční výpomoci nebo odvody). Lze na něj nahlížet z následujících pohledů: (Hamerníková, 2011) (Pařízková, 2006)

Centralizovaný fond peněžních prostředků soustředěných do působnosti státu. Je používán jako nástroj nenávratného a neekvivalentního způsobu rozdělování. (Strecková, 1998)

Z účetního pohledu se jedná o bilanci příjmů a výdajů, tedy o rozvržení předpokládaných příjmů a výdajů. (Strecková, 1998)

Finanční plán na rozpočtové období (v ČR kalendářní rok). Obsahuje rozpočtovou závěrku, tedy bilanci státního hospodaření vyplývající z dosažených příjmů a výdajů za uplynulé rozpočtové období. (Vybíhal, 1995)

Ekonomický vztah související se shromažďováním peněžních prostředků a jejich přerozdělováním. (Vybíhal, 1995)

Právní norma, neboť je schvalován ve formě zákona. (Vybíhal, 1995)

3.4.1 Funkce státního rozpočtu

Funkce státního rozpočtu vyplývají z povahy úkolů, které musí stát řešit, jsou jimi funkce alokační, redistribuční, stabilizační a kontrolní. (Vybíhal, 1995)

Alokační funkce má za cíl získat finance pro produkci kolektivních statků, které jsou poskytovány obyvatelstvu. (Vybíhal, 1995)

Redistribuční funkce zajišťuje rozdělení důchodů a omezení nerovného rozdělení bohatství ve společnosti. Jedním ze způsobů jsou rozdílné dotace do rozpočtů jednotlivých obcí a krajů, čímž se stát snaží srovnat různé úrovně blahobytu napříč ČR. (Vybíhal, 1995)

Stabilizační funkce zajišťuje stabilitu státu v tržní ekonomice a to především v období nerovnovážného vývoje. Stát za určitých okolností může ovlivňovat ekonomický růst, zaměstnanost, inflaci nebo platební bilanci. (Vybíhal, 1995)

Regulační funkce je opět uplatňována především v období nerovnovážného vývoje ekonomiky. Stát přímo zasahuje do soukromého sektoru tím, že například reguluje ceny a mzdy nebo rozděluje dávky. (Vybíhal, 1995)

3.4.2 Rozpočtový proces

Sestavování státního rozpočtu má ustálený průběh a lze jej rozdělit na 4 etapy, tedy návrh, schvalování, realizaci a kontrolu. Celý cyklus trvá přes 2 roky, je tedy možné v jeden moment sledovat více etap najednou. Následující text se věnuje jednotlivým etapám. (Strečková, 1998) (Hamerníková, 2011)

1. Návrh

Sestavování návrhu státního rozpočtu pro nadcházející rok začíná již v prvním pololetí roku běžného. Sestavuje jej Ministerstvo financí (dále jen MF), které bere v potaz mnoho faktorů, což dělá ze sestavování návrhu etapu nejsložitější. Mimo jiné se využívají analýzy realizací rozpočtů v letech minulých a v roce běžném, záměry hospodářské, sociální, měnové a devizové politiky vlády, záměry jednotlivých ministerstev nebo předpověď ekonomického vývoje a jeho vliv na daňové příjmy. Pomocí těchto faktorů vypracuje MF odhad, na jehož základě se naplánují příjmy a výdaje rozpočtu na budoucí rok. (Peková, 2008) (Strečková, 1998)

2. Schvalování

Po podrobném přezkoumání vládou a parlamentními výbory je návrh předložen Poslanecké sněmovně ke schválení. Schvalování probíhá ve třech čteních. Každé čtení se zaměřuje pouze na určitou část, což usnadňuje dosažení konečné shody. V prvním čtení se probírá objem a struktura příjmů a výdajů, zda je rozpočet sestaven jako přebytkový či deficitní (saldo) a jiné základní údaje, které sněmovna buďto schválí nebo návrh vrátí k přepracování a stanoví datum pro předložení nového návrhu. Ve druhém a třetím čtení již nelze návrh vrátit k přepracování, projednávají se detailní částky jednotlivých položek, technické a gramatické úpravy. Po odhlasování souhlasu se zákonem přechází v platnost. Pokud zákon není schválen do 1. ledna, hospodaří vláda podle rozpočtového provizoria, které je založené na zákoně o státním rozpočtu z předešlého roku. (Hamerníková, 2011) (Peková, 2008) (Strečková, 1998)

3. Realizace

Za realizaci neboli plnění státního rozpočtu je zodpovědné MF. Probíhá po dobu běžného roku. Realizaci plateb z rozpočtového výdajového účtu zabezpečuje Česká národní banka. (Strečková, 1998)

4. **Kontrola**

Kontrola plnění státního rozpočtu je jak průběžná, tak následná. Vykonává ji MF a Nejvyšší kontrolní úřad. Vzhledem k tomu, že dodržení přesných příjmů a výdajů je náročné, podává MF průběžné zprávy o plnění státního rozpočtu. Po ukončení kalendářního roku připraví MF přehled o skutečném vývoji plnění státního rozpočtu, jedná se o tzv. státní závěrečný účet, který je následně opět schvalován v Poslanecké sněmovně. Jeho neschválení již pochopitelně nemá zpětný vliv na plnění, ale mělo by mít za následek opatření na zlepšení plnění budoucích rozpočtů. (Hamerníková, 2011) (Peková, 2008) (Strečková, 1998)

3.4.3 **Příjmy státního rozpočtu**

Příjmy státního rozpočtu lze členit dle různých hledisek. Jedním z nich je členění na nenávratné a vratné příjmy. Nenávratné příjmy nemusí vláda vracet plátcům. Příkladem jsou daně, poplatky, výnosy z podnikatelské činnosti státu nebo dotace z EU. Naopak návratné příjmy musí vláda po určité době vrátit. Jedná se například o bankovní úvěry nebo emise cenných papírů, které jsou často používány na financování investičních projektů a jiných mimořádných výdajů. (Peková, 2008) (Strečková, 1998)

Dalším hlediskem je hledisko časové, podle kterého lze příjmy dělit na běžné a kapitálové. Běžné příjmy se každoročně opakují, jedná se především o daňové příjmy, dále také cla, poplatky nebo příjmy z pronájmu majetku. Kapitálové příjmy jsou nepravidelné, každoročně se neopakují a typicky se jedná o mimořádné příjmy. Spadají mezi ně například zisky z prodeje nemovitého majetku (privatizace), majetkových podílů nebo přijaté splátky z vládních úvěrů. (Peková, 2008) (Strečková, 1998)

Nejvýznamnějším zdrojem příjmů státního rozpočtu jsou daňové příjmy, v posledních deseti letech se poměr příjmů daňové povahy na celkových příjmech drží na hodnotě okolo 85 %. Případné zisky plynoucí z legalizace rekreačního konopí v ČR by také spadaly především pod daně. Jako daň lze chápat každou platbu do veřejného rozpočtu, která je povinná, zákonem stanovená, nenávratná, neekvivalentní a většinou

také neúčelová. Nenávratnost daně znamená, jak už bylo zmíněno, že stát tuto platbu nemusí vrátit. Z neekvivalence daně vyplývá, že nemusí být zachován pevný poměr mezi výší daně zaplacené určitou osobou a množstvím veřejných statků, které tato osoba spotřebuje. S tím také souvisí neúčelovost, která znamená, že není předem určeno, jaký konkrétní veřejný statek bude z daně financován. (Hamerníková, 2011) (Strečková, 1998) (MF ČR, 2023a)

Daňový systém se skládá z přímých a nepřímých daní. Přímé daně platí poplatník přímo správci, jedná se například o daně z příjmu nebo daně majetkové. Nepřímé daně může plátce přesunout na spotřebitele (např. v ceně zboží), který se tak stává poplatníkem. Mezi nepřímé daně patří také spotřební daň, která je selektivně zaměřena například na pivo, lihoviny a tabákové výrobky a také univerzální daň z přidané hodnoty. Obě tyto daně by byly v případě legalizace rekreačního konopí odváděny i z jeho prodeje. Mezi nepřímé daně patří také clo, což je povinná platba spojená s přechodem zboží přes hranice státu. Význam cla v souvislosti s globalizací a snahou odstranit překážky pro volný pohyb zboží postupně klesá na minimum. Celní politika je v EU jednotná. (Hamerníková, 2011) (Strečková, 1998)

Nejvýraznějším příjmem státního rozpočtu (35,7 %) jsou příjmy z povinného pojistného na sociální a zdravotní zabezpečení, které ovšem nespádají do předešlých dvou kategorií přímé a nepřímé. Lze tak hovořit o kategorii ostatní daňové příjmy. Při podrobnější analýze povinného pojištění lze zjistit, že zcela neodpovídá definici daně (neekvivalence nebo neúčelovost). Většinu definičních znaků však povinné pojištění splňuje a jako daň je také vnímáno. (MF ČR, 2023a) (Hamerníková, 2011) (Strečková, 1998)

Dalším příjmem státního rozpočtu jsou poplatky, které se od daní odlišují tím, že zde existuje určitá protihodnota. Tou může být vystavení cestovního pasu nebo dálniční známka. V rámci celého státního rozpočtu jsou příjmy z poplatků co do velikosti málo významné, ale mohou být významným zdrojem financování konkrétní služby nebo mohou usměrňovat chování občanů, čehož lze dosáhnout například skrz poplatky za znečištění životního prostředí. Tato práce se bude poplatky zabývat i v praktické části, v případě legalizace rekreačního konopí by totiž došlo k zavedení řady poplatků na úrovni produkce a distribuce. (Hamerníková, 2011) (Strečková, 1998) (Běláčková, 2022)

3.4.4 Výdaje státního rozpočtu

Prostřednictvím výdajů státního rozpočtu se pravidelně přerozděluje více než 40 % hrubého domácího produktu. Výdaje státního rozpočtu lze druhově rozdělit na běžné a kapitálové. Běžné výdaje jsou trvalého, každoročně se opakujícího charakteru. Jsou rozhodující částí všech výdajů a lze je dále rozdělit dle funkce na alokační a redistribuční, mezi alokační patří například mzdy a platy, povinné pojistné pro státní zaměstnance nebo výdaje na materiál a energie. Pod redistribuční výdaje spadají neinvestiční transfery, dotace, sociální dávky, úroky a další. Kapitálové neboli investiční výdaje jsou určeny na mimořádné investice většího rozsahu a obvykle jsou pro ně také hledány kapitálové příjmy. Mezi tyto výdaje patří pořízení majetku, poskytnutí investičních dotací nebo například investiční půjčky různým subjektům. (Hamerníková, 2011) (Peková, 2008) (Strečková, 1998)

Dále lze výdaje dělit na mandatorní, quasi-mandatorní a nemandatorní. Mandatorní výdaje tvoří 50 - 60 % celkových výdajů. Jedná se o výdaje, které je stát dle zákona povinen zajišťovat, například nemocenské pojištění nebo výdaje na volby. Quasi-mandatorní výdaje nejsou přímo stanoveny zákonem, ale jsou rovněž považovány za nezbytné. Jedná se například o platy státních zaměstnanců nebo výdaje na obranu. Nemandatorní výdaje jsou ostatní výdaje, pomocí kterých stát může udávat rozvoj společnosti a ekonomiky, zástupci této kategorie jsou výdaje spojené s dopravní infrastrukturou, školstvím nebo kulturou. V roce 2023 tyto výdaje představovaly 26,6 % celkových výdajů. (MF ČR, 2023a)

3.4.5 Saldo státního rozpočtu

Saldo státního rozpočtu se počítá jako rozdíl příjmů a výdajů. Pokud je saldo nulové, jedná se o vyrovnaný rozpočet, ve skutečnosti vždy dochází k určité nerovnováze. Pokud je saldo kladné, jedná se o rozpočet přebytkový, pokud je záporné, jedná se o rozpočet schodkový. V minulosti se schodkový rozpočet považoval za mimořádný, ale od sedmdesátých let se stává běžným jevem ve většině vyspělých zemí. Výše deficitu se považuje za lepší ukazatel úspěšnosti hospodaření vlády než státní dluh, jelikož lépe izoluje (ovšem nikoliv bezchybně) chování aktuální vlády od těch předchozích. (Peková, 2008) (MF ČR, 2023a)

4. Praktická část

4.1 Poptávka po rekreačním konopí na legálním trhu

V této kapitole bude za pomoci nejnovějších dat dostupných k začátku února 2024 odhadnuta poptávka po rekreačním konopí na legálním trhu. Podle odhadu Jiřího Vopravila, zveřejněného ve Zprávě o nelegálních drogách v České republice 2023, se za rok 2022 v ČR spotřebovalo přibližně 17,7 tun konopných drog. Tento odhad byl vypracován na základě dat z dotazníkových šetření. (Chomynová, 2023)

Dotazníková šetření týkající se konzumace nelegálních drog se potýkají s podhodnocením výsledků. Harrison (2007) porovnává výsledky dotazníkového šetření a výsledky testů na drogy z moči. Bylo zjištěno, že 39 % těch, co měli pozitivní test, nenahlásili své užívání v dotazníku. Johnson (2005) dochází ke zjištění, že 22 % účastníků studie s pozitivním testem odpovědělo, že v posledním roce dané látky nekonzumovali. K podobným výsledkům dochází i Kilmer (2009) na základě výběrového souboru sledovaných uživatelů (Arrestee Drug Abuse Monitoring Program). Nová studie prováděná ve švýcarském Zurichu (Steinhoff, 2023) dokonce uvádí míru podhodnocení na 30 až 60 %. Jedná se tedy o shodně se opakující nesrovnalost, a není pochyb o tom, že výsledky studie by tak měly být náležitě upraveny. Podhodnocení mezi jednotlivými výběrovými soubory se ovšem liší a není tedy jasné, jak tyto úpravy prakticky implementovat. Kilmer (2009) tvrdí, že pro přesnější výpočty by se výsledky podobných šetření měly navýšit o 20 %. Pro odhad Jiřího Vopravila je výpočet uveden níže. (Parey, 2021)

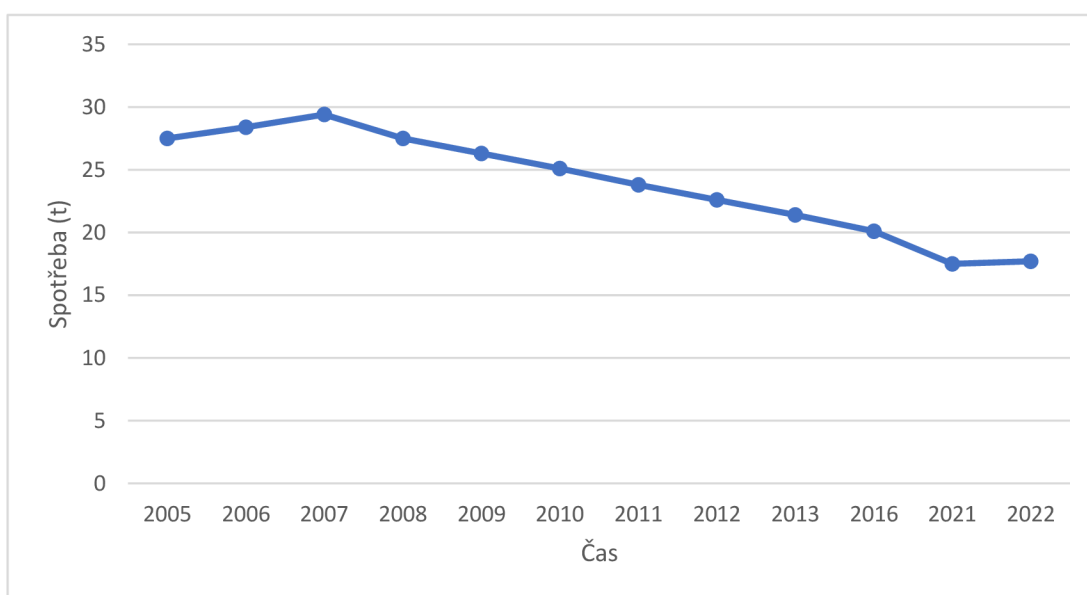
1: velikost nelegálního trhu s konopím v ČR po úpravě

$$17,7 \times 1,2 = 21,24$$

Pro účel této práce se tedy bude počítat s celkovou spotřebou konopí v ČR ve výši 21,24 tun, a tedy i obdobnou velikostí nelegálního trhu v tunách. Vzhledem k tomu, jak vysoká podhodnocení byla zjištěna ve studiích uvedených v předešlém odstavci, považuje autor tento odhad spíše za konzervativní. Nutno ovšem poznamenat, že vzhledem ke kulturním rozdílům a odlišné míře normalizace užívání drog, se bude výše podhodnocení velmi pravděpodobně lišit napříč státy. V České republice nebyla dosud podobná studie vypracována, a proto byla zvolena konzervativnější varianta. (EMCDDA, 2019)

Legalizace konopného trhu může také ovlivnit jeho velikost. Farrelly (2023) se zabývá systematickým přezkoumáním 61 studií z let 2016 až 2022, které se týkají dopadů legalizace rekreačního konopí. Závěrem je, že vliv legalizace na mírný nárůst poptávky je možný, ale zatím neprokazatelný. Jeden z důvodů náročné interpretace výsledků je fakt, že po legalizaci sice často došlo k nárůstu spotřeby, ale data z USA a Kanady ukazují, že tento růst začíná již v letech před legalizací, možná tedy není dopadem legalizace, ale její příčinou. V České republice naopak dochází k dlouholetému poklesu spotřeby. Nejasné dopady legalizace na spotřebu uvádí i NSZ 2019-2027. Z těchto důvodů nebude tato práce počítat se změnou poptávky vlivem legalizace. Legální maloobchodní cena bude navíc cílena na původní cenu na nelegálním trhu, nemělo by tedy dojít ani ke změně spotřeby v důsledku změny ceny, což zároveň znamená, že není třeba pracovat s elasticitou poptávky. Následující graf ukazuje vývoj odhadu spotřeby konopí v ČR. (Rotermann, 2023) (Miron, 2021)

Graf 1: Vývoj odhadu spotřeby konopí v ČR

Zdroj: Vlastní zpracování, Vopravil (2023)

Jednou z klíčových otázek je cestovní ruch. Povolení prodeje konopí cizincům by mohlo výrazně zvýšit daňové výnosy, ale i další zisky spojené s růstem cestovního ruchu. Na druhou stranu existují obavy o negativní důsledky drogové turistiky v podobě lokálních negativních externalit. Tím hlavním problémem je však Jednotná úmluva EU. Možnost konopné turistiky by byla z pohledu okolních států zřejmě politicky nepopulární. Z těchto důvodů je v navrhované variantě legalizován prodej pouze pro domácí spotřebitele. Je pravděpodobné, že bude docházet k určitému

přeprodávání, které ovšem bude omezené pomocí individuálních limitů nákupu a pokračujícím vymáhání zákona v souvislosti s neoprávněným držením konopí. Lze tedy předpokládat, že nárůst poptávky v důsledku turistického ruchu je zanedbatelný. (Běláčková, 2022)

Důležité je také počítat s tím, že pouze relativně malá část uživatelů přestoupí na legální trh hned po legalizaci. Přestup uživatelů z ilegálního na legální trh je pomalý proces, který může trvat několik let, toto tvrzení potvrzují například data z Kanady a Uruguay. (Rotermann, 2023) (IRCCA, 2023)

V první polovině roku 2023, tedy 4 roky po legalizaci, bylo odhadově 70 % veškerého konopí zkonsumovaného v Kanadě z legálních zdrojů. Přibližně 14 % z toho ovšem pochází od samopěstitelů. Legální trh v Kanadě tedy zaujímá přibližně 60,2 % celkové spotřeby. Podobná situace je v legálních státech USA, kde se průměrná spotřeba konopí zakoupeného ve specializovaných obchodech odhaduje na 57 %. Jako poslední příklad bude uvedena Uruguay, kde bylo rekreační užívání konopí legalizováno v roce 2013. Podle nejnovějších odhadů je 56 % veškeré spotřeby zásobováno z legálních zdrojů, z toho ovšem jen 62 % tvoří specializované lékárny, podíl legálního trhu v Uruguay po 10 letech od legalizace lze tedy odhadnout na 34,7 %. Výpočty těchto hodnot jsou uvedeny níže. (Rotermann, 2023) (Hammond, 2022) (IRCCA, 2023) (Uruguay XXI, 2023)

2: podíl spotřeby legálního trhu v Kanadě

$$70 - 70 \times 0,14 = 60,2$$

3: podíl spotřeby legálního trhu v Uruguay

$$56 \times 0,62 = 34,72$$

Vzhledem k výraznému rozptylu hodnot podílů legálního trhu po legalizaci, bude počítáno se dvěma scénáři vývoje v ČR. Minimalistický scénář bude počítat s hodnotou jako v Uruguay, tedy 34,7 %, zatímco maximalistický scénář bude počítat s podílem 60,2 % po vzoru Kanady. Jak už bylo uvedeno v teoretické části, kanadský model regulace konopného trhu se nejvíce podobá českému návrhu, autor tedy považuje minimalistickou variantu po vzoru Uruguay za konzervativní. Po jednoduchém výpočtu, který je uveden pod tímto odstavcem, se dostáváme k výsledným variantám poptávky legálního konopného trhu v ČR, tedy **12,79 tun a 7,37 tun** (zaokrouhleno).

4: maximalistická varianta poptávky

$$21,24 \times 0,602 = 12,78648$$

5: minimalistická varianta poptávky

$$21,24 \times 0,3472 = 7,374528$$

4.2 Nabídka rekreačního konopí na legálním trhu

Cílem návrhu z roku 2022 je dosáhnout maloobchodní ceny stejné, jako je ta na černém trhu. Výše spotřební daně se tak bude odvíjet od této ceny a produkčních nákladů. Na straně nabídky je tedy klíčové zjistit, jaké jsou budoucí produkční náklady na legálním trhu. V této kapitole budou analyzována data i odhady z minulosti a na závěr budou, stejně jako pro stranu poptávky, zvoleny dvě varianty.

Jako první příklad bude uvedena zkušenost z Nizozemska, kde je sice produkce konopí nelegální, ale existuje výjimka pro konopí léčebné. Léčebné konopí zde nesmí obsahovat žádné pesticidy, těžké kovy, bakterie, plíseň a jiné patogeny. Poměr a množství aktivních látek stejného produktu musí být v různých sklizních konzistentní, přibližně 75 % prodeje bylo konopí s obsahem THC 19 %. Produkce i distribuce probíhá za přísných podmínek a výsledný produkt je podroben testům. Výsledná cena produkce 1 kg konopí tak vychází na 1078 EUR, při použití průměrného kurzu České národní banky (dále jen ČNB) z roku 2013 se v přepočtu jedná o 28 000 Kč na kilo (na padesátník přesně). Z tohoto odstavce tedy vyplývá, že produkční cena potentního, organického konopí, vypěstovaného za přísných podmínek v relativně malé indoor pěstírně (130 rostlin na várku) a v zemi s vysokými životními náklady, se může pohybovat v okolí **28 Kč na gram**. (Turnbull, 2013)

Podle databáze Statista (2022) byla v roce 2021 střední hodnota nákladů na vypěstování libry konopí v indoor pěstírně v USA 472 USD, což při použití průměrného kurzu ČNB z roku 2021 odpovídá **22,56 Kč na gram**. V kontextu USA by také měla být zmíněna často citovaná práce z roku 2010 (Caulkins), která se zabývá odhadem ceny produkce legálního konopí pro Kalifornii. V rámci této práce došli autoři k výsledku, že náklady malé pěstírny (140 metrů čtverečních) na legálním trhu by se mohly pohybovat v rozmezí 220-435 USD na libru, což lze opět převést na **9,26 – 18,33 Kč na gram**. (Statista Search Department, 2022) (Caulkins, 2010)

Vzhledem k tehdejšímu nedostatku dat, o kterým mluví i sami autoři, a pozoruhodně nízké dolní hranici, bude na odhad z roku 2010 nahlíženo s rezervou. Horní hranice 18,33 Kč na gram je stále nižší, než zkušenost z Nizozemska a USA, a v této práci tak bude tvořit optimistickou, byť vzhledem k dolní hranici odhadu stále relativně konzervativní variantu. Jako pesimistickou variantu zvolíme 28 Kč na gram, po vzoru zkušenosti z Nizozemska. V následující tabulce jsou uvedeny zvolené varianty.

Tabulka 3: produkční náklady na legálním trhu.

Varianta	Náklady na gram
Optimistická	18,33 Kč
Pesimistická	28 Kč

Zdroj: vlastní zpracování na základě kap. 4.3

Při srovnávání s dopadovou studií (Běláčková, 2022) autora zaujal odhad produkčních nákladů indoor pěstování na úroveň 60 Kč na gram. Pro důkladnějším přezkoumání bylo zjištěno, že se studie odkazuje na práci Jiřího Vopravila, který na dopadové studii také spolupracoval. V této práci z roku 2011 se odkazuje na svou disertační práci z roku 2010, kde píše, že odhad nákladů produkce jednoho gramu na 60 Kč vychází z rozhovorů Národního monitorovacího střediska pro drogy a závislosti. Autorovi se nepodařilo tyto rozhovory dohledat, ale lze předpokládat, že se jednalo o pěstitele na černém trhu, kteří jsou omezeni na neefektivní technologie a obchodní postupy. Z tohoto důvodu autor nepovažuje odhad za realistický a nebude v této práci zohledněn. (Běláčková, 2022) (Vopravil, 2010, 2011)

4.3 Daňové příjmy

V této kapitole bude popsán způsob zdanění a výpočet potenciálních daňových výnosů z legálního trhu s rekreačním konopím. Model zdanění bude vycházet z variant zvolených v rámci Dopadové studie doktorky Běláčkové z roku 2022, spolu s nejnověji dostupnými daty.

4.3.1 Způsob zdanění

Na konopí by spadala standardní daň z přidané hodnoty (DPH) a daň spotřební. Cílem je nastavit zdanění takovým způsobem, aby konečná maloobchodní cena byla stejná jako cena na současném nelegálním trhu. Podle Zprávy o nelegálních drogách v ČR byla průměrná cena za gram konopí v roce 2022 **170 Kč**. (Chomynová, 2023)

Sazba DPH je ze zákona 21 % ceny produktu, platí ji spotřebitel a odvádí prodejce. Pokud počítáme s maloobchodní cenou 170 Kč včetně DPH, tvořila by tato daň odvod ve výši **29,5 Kč** za gram. Maloobchodní cena bez DPH by tak byla **140,5 Kč**. Postup výpočtů je uveden níže. (Běláčková, 2022)

6: základ DPH (MO cena bez DPH)

$$170 \div 1,21 = 140,496$$

7: výše DPH

$$170 - 140,496 = 29,504$$

Výše spotřební daně bude vypočtena jako rozdíl základu DPH a maloobchodní ceny před zdaněním. Pro výpočet maloobchodní ceny před zdaněním bude využit stejný postup jako použil Kilmer (2010), který do této ceny začlenil produkční náklady, zisk pěstitele, distribuční náklady a zisk distributora. Na základě zemědělských standardů byla přírážka u pěstitele stanovena na 25 % a u distributora na 33 %. Náklady na distribuci a logistiku byly odhadnuty na 40 USD za libru (2010), což je v přepočtu 1,69 Kč na gram. V této práci se počítá s dvěma variantami produkčních nákladů (viz. kapitola 4.3), Varianta pesimistická je 28 Kč, zatímco optimistická pouze 18,33 Kč. Na základě těchto hodnot byla určena pesimistická varianta maloobchodní ceny před zdaněním na **48,24 Kč** za gram a optimistická varianta na **32,16 Kč** za gram. Způsob výpočtu je uveden pod tímto odstavcem. Pro srovnání, Kilmer došel k výsledku 38 USD na unci, což je v přepočtu pouhých 25,62 Kč na gram. Tento výsledek lze odůvodnit optimističtější odhadem produkčních nákladů. (Kilmer, 2010)

8: pesimistická varianta maloobchodní ceny před zdaněním

$$28 \times 1,25 \times 1,33 + 1,69 = 48,24$$

9: optimistická varianta maloobchodní ceny před zdaněním

$$18,33 \times 1,25 \times 1,33 + 1,69 = 32,164$$

Jak již bylo zmíněno, spotřební daň lze vypočítat jako rozdíl mezi základem DPH a maloobchodní cenou před zdaněním. Základ DPH je pevně stanoven na 140,5 Kč, aby bylo dosaženo požadované koncové ceny 170 Kč. Níže jsou uvedeny výpočty pro obě varianty. Sazba spotřební daně pro pesimistický scénář činí **92,26 Kč** na gram a **108,34 Kč** na gram pro optimistický scénář.

10: Sazba spotřební daně pro pesimistický scénář

$$140,5 - 48,24 = 92,26$$

11: Sazba spotřební daně pro optimistický scénář

$$140,5 - 32,16 = 108,34$$

Součástí předkládaného návrhu je nastavení spotřební daně na množství THC, nikoliv množství konopí. Mezi lety 2013 a 2022 byla průměrná koncentrace THC v analyzovaném konopí relativně stabilní (8,2 % - 10 %). V roce 2022 to bylo 9,7 %, tato hodnota také bude využita pro převod spotřební daně z gramu konopí na gram THC. Výsledná sazba se pohybuje od 951,134 Kč do 1,116,9 Kč za gram. Pro zachování přehlednosti bude tato práce nadále počítat se sazbou na gram, převod na THC by dosáhl stejné částky. Níže jsou uvedeny výpočty sazeb na gram THC.

12: pesimistický scénář sazby spotřební daně za gram THC

$$92,26 \div 0,097 = 951,134$$

13: optimistický scénář sazby spotřební daně za gram THC

$$108,34 \div 0,097 = 1116,9$$

4.3.2 Výpočet potenciálních daňových příjmů

V následující tabulce jsou v milionech Kč uvedeny potenciální příjmy z DPH a spotřební daně pro minimalistický i maximalistický odhad poptávky a pro pesimistickou i optimistickou variantu výše spotřební daně. Jednotlivé výpočty jsou uvedeny pod tabulkou. Na základě těchto výpočtů lze odhadovat daňové příjmy v rozmezí **897,4 až 1 763 milionů Kč**.

Tabulka 4: daňové příjmy pro všechny 4 scénáře (v milionech Kč)

		Varianta Poptávky	
		7,37 t	12,79 t
Výše sazby spotřební daně	92,26 Kč/g	897,371	1 557, 310
	108,34 Kč/g	1 015,881	1 762, 974

Zdroj: vlastní zpracování na základě kap. 4.4

14: pesimistická varianta sazby, minimalistická poptávka

$$7,37 \times 10^6 \times (92,26 + 29,5) = 897\,371\,200$$

15: optimistická varianta sazby, minimalistická poptávka

$$7,37 \times 10^6 \times (108,34 + 29,5) = 1\,557\,310\,400$$

16: pesimistická varianta sazby, maximalistická poptávka

$$12,79 \times 10^6 \times (92,26 + 29,5) = 1\,015\,880\,800$$

17: optimistická varianta sazby, maximalistická poptávka

$$12,79 \times 10^6 \times (108,34 + 29,5) = 1\,762\,973\,600$$

4.4 Úspory na represii konopí

Nelegální status konopí s sebou nese náklady na vymáhání práva. Tato kapitola se bude zabývat odhadnutím nákladů na vymáhání práva v souvislosti s konopím, a to zvláště pro přímé náklady policie, justice a vězeňské služby. Vyčísleny budou také nepřímé náklady v podobě ušlé produktivity osob ve výkonu nepodmíněného trestu. Lze počítat s tím, že kriminální aktivita spojená s konopím nezmizí zcela, a na závěr tedy budou odhadnuty dvě varianty potenciální výše úspor na základě různých podílů legálního trhu na celém trhu s konopím.

Tato práce bude brát v úvahu pouze primární kriminalitu spojenou s konopím, jelikož dle dat z Kanady a USA nemá legalizace podstatný vliv na celkové množství sekundární kriminality, jako jsou například autonehody způsobené řidiči pod vlivem. Existují také data sledující vývoj kriminální činnosti po legalizaci, výsledné hodnoty jsou ovšem vysoce závislé na konkrétním nastavení zákonů a prioritách orgánů vymáhající právo. Nebude s nimi tedy počítáno. (Rotermann, 2020) (Leyton, 2019) (Běláčková, 2022)

4.4.1 Úspory Policie ČR

Pro odhad výše úspor Policie ČR budou pro svou kompletnost použita data z roku 2022. Výdaje Národní protidrogové centrály (dále jen NPC) v roce 2022 dosáhly 250 859 000 Kč. NPC se zaměřuje na odhalování a potírání drogové trestné činnosti. Pro rok 2022 nejsou dostupná data o výdajích krajských ředitelství policie v oblasti drog, ale v roce 2021 dosáhly 1 030,3 mil. Kč. Tato hodnota v sobě ovšem zahrnuje i náklady spojené s alkoholem, a tudíž nebude zahrnuta do výpočtů, lze tedy očekávat, že výsledný odhad úspor bude spíše podhodnocený. V roce 2022 bylo zadrženo 3 411 osob za primární drogové trestné činy, z toho 1 250 v souvislosti s konopnými látkami. Konopí tak stojí za 36,6 % všech zadržení. Pokud tímto podílem vynásobíme celkové výdaje NPC za rok 2022, získáme odhad výdajů policie na vymáhání práva ve spojitosti s konopím ve výši **91 930 152 Kč**. Výpočet je pod tímto odstavcem. (Chomynová, 2023)

18: výdaje policie na vymáhání práva ve spojitosti s konopím

$$(1250 \div 3411) \times 250\,859\,000 = 91\,930\,152$$

4.4.2 Úspory justice

Další výdajovou složku prohibice tvoří soudní řízení. Lze předpokládat, že menší počet obžalovaných by vedl ke snížení mzdových nákladů na soudce a státní zastupitele. Podle státního závěrečného účtu ČR z roku 2022 činí součet těchto mzdových nákladů 7 158 199 840 Kč. Celkový počet obžalovaných osob za rok 2022 byl 63 332, z toho 1 427 bylo obžalovaných na základě drogové trestné činnosti ve spojitosti s konopím. S použitím obdobného postupu jako u odhadu výdajů policie bylo dosaženo odhadu výdajů na justiční procesy ve spojitosti s konopím na **161 288 641 Kč**, postup výpočtu je uveden níže. (NSZ, 2023) (MF ČR, 2023b) (Chomynová, 2022)

19: výdaje justice na vymáhání práva ve spojitosti s konopím

$$(1427 \div 63\,332) \times 7\,158\,199\,840 = 161\,288\,641$$

4.4.3 Úspory vězeňské služby

Posledním přímým nákladem vymáhání práva jsou výdaje vězeňské služby. Podle výroční zprávy vězeňské služby České republiky, byl v roce 2022 průměrný denní výdaj na jednoho vězně 1 773 Kč a průměrný denní stav vězňených osob dosáhl počtu 19 128. Za primárně drogové trestné činy bylo vězněno 2 671 osob. Neexistují data o přesném počtu vězňených osob za trestné činy spojené s konopím, proto bude počet těchto vězňů odhadnut na základě podílu osob odsouzených v souvislosti s konopím, tedy 1 076, na celkovém počtu osob odsouzených za drogové trestné činy, tedy 2 735. Výsledný odhad počtu osob ve výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody v souvislosti s konopím tedy činí 1 053 a výdaje vězeňské služby na vymáhání práva ve spojitosti s konopím dosahují **681 443 685 Kč**. Výpočty jsou uvedeny níže. (VSCR, 2023) (Chomynová, 2023)

20: počet osob ve výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody ve spojitosti s konopím

$$(1079 \div 2735) \times 2671 = 1053$$

21: výdaje vězeňské služby na vymáhání práva ve spojitosti s konopím

$$1053 \times 1773 \times 365 = 681\,443\,685$$

4.4.4 Ušlá produktivita osob ve výkonu trestu

Do celkových nákladů prohibice budou také zařazeny nepřímé náklady v podobě ušlé produktivity vězňených osob. V předchozí kapitole byl počet osob vězňených v souvislosti s konopím v roce 2022 odhadnut na 1 053. Průměrná měsíční mzda v roce 2022 dosáhla

40 353 Kč. Po jednoduchém výpočtu, který je uveden pod tímto odstavcem, byla výše roční ušlé produktivity odhadnuta na **509 900 508 Kč**. Tato hodnota je vepsána do následující tabulky, kde je také sečtena společně s úspory Policie ČR, justice a vězeňské služby (ČSÚ, 2023)

22: odhad roční ušlé produktivity

$$1053 \times 12 \times 40\,353 = 509\,900\,508$$

Tabulka 5: Celkové náklady na vymáhání práva před legalizací

	Náklady
Policie ČR	91 930 152 Kč
justice	161 288 641 Kč
vězeňská služba	681 443 685 Kč
ušlá produktivita vězňů	509 900 508 Kč
Celkem	1 444 562 986 Kč

Zdroj: vlastní zpracování na základě kap. 4.5

4.4.5 Celkové úspory na vymáhání práva

Celkové náklady na vymáhání práva nepředstavují reálnou výši úspor. Lze předpokládat, že kriminalita spojená s konopím bude do určité míry přetrvávat, pro určení této míry bude využit odhad podílů legálního konopí na celkové spotřebě konopí, jedná se tedy o obdobný postup, jako byl použit při odhadu poptávky. Maximalistický odhad tak bude počítat s kanadským modelem, tedy 70 % veškeré spotřeby pochází z legálních zdrojů, zatímco minimalistický odhad bude počítat s uruguayským modelem, kde je 56 % spotřeby z legálních zdrojů. Po provedení výpočtu bylo dosaženo odhadu úspor ve výši od **808 955 272 Kč** do **1 011 194 090 Kč**. V následující tabulce je přehled potenciálních úspor jednotlivých složek pro oba scénáře. (Rotermann, 2023) (IRCCA, 2023)

Tabulka 6: přehled úspor na represii

	min. odhad - 56 %	max. odhad – 70 %
Policie ČR	51 480 885 Kč	64 351 106 Kč
justice	90 321 639 Kč	112 902 049 Kč
vězeňská služba	381 60 8464 Kč	477 010 580 Kč
ušlá produktivita vězňů	285 544 285 Kč	356 930 356 Kč
Celkem	808 955 272 Kč	1 011 194 090 Kč

Zdroj: vlastní zpracování na základě kap. 4.5

4.5 Vzniklé výdaje

Legalizace s sebou nese administrativní a režijní výdaje, jedná se především o vytvoření regulační agentury pro kontrolu konopí. Tato agentura by měla zajistit soulad legalizace s jednotnou úmluvou OSN o omamných látkách z roku 1961, její provoz je odhadován na 30 milionů Kč ročně. Další podstatnou složkou jsou výdaje na založení registračního systému pro uživatele, samopěstitele a další subjekty, společně s elektronickým systémem pro monitorování produkce a distribuce konopí. Jednorázové náklady na vytvoření tohoto systému jsou odhadovány na 100 milionů Kč. Pro účely výpočtu bude předpokládána životnost tohoto systému určena na 10 let, a počítáno tedy bude s ročními náklady ve výši 10 milionu Kč. Odhad celkových administrativních a režijních výdajů tak tvoří **40 milionů Kč** ročně. (Běláčková, 2022)

Často zmiňovaným tématem je vliv legalizace na zatížení zdravotního systému, současné studie ovšem nebyly schopné jakýkoliv vliv potvrdit, a tudíž je vliv legalizace na zdravotní systém brán jako neutrální. Tento verdikt je v souladu s tím, že nebyl objasněn vliv legalizace na spotřebu konopí v populaci. Další nepřímé výdaje spojené s konopím mohou být způsobeny například zvýšením počtu autonehod v důsledku řízení pod vlivem, ani tato teorie ovšem nebyla prokázána. Existuje dokonce protiargument, že se díky substitučnímu efektu mezi konopím a alkoholem, sníží počet řidičů pod vlivem alkoholu, což je podle některých studií rizikovější omamná látka ve spojitosti s řízením. Z těchto důvodů nebude žádný z těchto faktorů předmětem výpočtu. (Miron, 2021) (Delling, 2019) (Farrelly, 2023)

4.6 Potenciální dopad legalizace na státní rozpočet

Sečtením celkových daňových výnosů a úspor na vymáhání práva spolu s následným odečtením vzniklých výdajů byly získány odhady celkového finančního dopadu legalizace na státní rozpočet. Práce počítá se 2 různými podíly legálního trhu. Maximalistická varianta vychází z Kanady, kde je 70 % spotřeby z legálních zdrojů a 60,2 % spotřeby je zdaněno. Minimalistická varianta vychází z Uruguaye, kde pouze 56 % spotřeby pochází z legálních zdrojů a pouhých 34,7 podléhá zdanění. Za pomoci těchto podílů byly v kapitole 4.2 určeny 2 varianty poptávky a v kapitole 4.5.5 k nim byly určeny 2 příslušné varianty úspor. V kapitole 4.4 byly na základě odhadu produkčních nákladů určeny 2 varianty spotřební daně. Všechny varianty sdílí fixní administrativní a režijní výdaje ve výši 40 mil. Kč za rok. Po výpočtu byl získán odhad

celkového přínosu legalizace do státního rozpočtu v rozmezí **1,67 až 2,73 miliard Kč** za rok.

Tabulka 7: Celkový dopad legalizace rekreačního užívání konopí na státní rozpočet (v mil. Kč)

	pesimistická varianta sazby, min. podíl legálního trhu	optimistická varianta sazby, min. podíl legálního trhu	pesimistická varianta sazby, max. podíl legálního trhu	optimistická varianta sazby, max. podíl legálního trhu
Daňový výnos	897,371	1 557, 310	1 015,881	1 762, 974
Úspory	808,955		1 011,194	
Vzniklé výdaje	40			
Celkový dopad	1 666,326	1 987, 075	2 326,266	2 734,168

Zdroj: vlastní zpracování na základě praktické části

4.7 Omezení výzkumu

Během analýzy trhů s rekreačními drogami se vědci střetávají s řadou překážek, především nedostatkem a omezením dostupných dat. Tato kapitola vysvětlí, z čeho tyto problémy plynou a proč není možné v rámci této problematiky vytvářet přesné a složité modely, namísto kterých se setrvává u nejistých odhadů.

Na rozdíl od legálních trhů, kde jsou dostupná oficiální data od producentů a prodejců, účastníci nelegálního trhu se svou činností pokouší aktivně utajit. Výsledná data tak vychází například z policejních odhadů nebo dotazníkových šetření. (Caulkins, 2000) Úskalí dotazníkových průzkumů spočívá v tom, že odpovídající respondenti postrádají motivaci podat relevantní informace. Jedná se o dlouhodobě zkoumaný problém, který bohužel nebyl doposud rozřešen. Nepřesnost dotazníkových průzkumů, týkajících se především spotřeby drog, bude nadále rozvinuta v následující kapitole zabývající se odhadem poptávky. (Johnson, 2007)

Dalším problémem je, že i v případě, kdy by si dotazovaní vzpomněli na všechna fakta a také je pravdivě uvedli, pravdivost jejich informací bude omezená. Těmito limitovanými informacemi jsou specifika získaných drog, jako je reálné množství, čistota nebo příměsi. Testování drog je navíc nákladné a získat povolení k výzkumu pracujícímu s těmito látkami obtížné. (Johnson, 2007)

Existující data jsou dostatečně adekvátní pro popsání trendů, ale většinou nejsou dostatečná na jejich vysvětlení, a to ani v případě jiných průzkumů než předešle uvedených dotazníkových. Je to částečně způsobeno neexistencí kontrolní skupiny,

ale také nenáhodným výběrem jedinců do výběrových souborů. Příkladem jsou třeba lidé zadrženi policií, kteří jsou nuceni podrobit se testu na drogy. Tento výběr není reprezentativní pro celou populaci. Ve výsledku je tak obtížné identifikovat kauzální vztahy, které jsou spolu s přesnými daty zapotřebí pro vytváření komplexnějších analytických modelů. (Caulkins, 2000)

5. Výsledky a diskuze

Celková spotřeba konopí v ČR byla odhadnuta na 21,24 tun. Díky zkušenostem ze států, kde k legalizaci konopí již došlo, byl následně vypracován odhad poptávky po konopí na legálním trhu v rozsahu 7,37 až 12,79 tun. Je důležité zmínit, že těchto hodnot by s největší pravděpodobností bylo docíleno až po plném projevení legalizace, což může trvat několik let.

Cílová maloobchodní cena včetně DPH je stanovena na úroveň aktuálního černého trhu, tedy 170 Kč za gram. Tato cena se skládá z celkových nákladů a marží produkce a distribuce, spotřební daně a DPH. Po odhadnutí výše nákladů a marží byla sazba spotřební daně na gram stanovena v rozmezí 92,26 až 108,34 Kč. V rámci výpočtu spotřební daně byla výše produkčních nákladů na gram po legalizaci stanovena v rozmezí 18,33 až 28 Kč, což je v souladu se zkušenostmi ze zahraničí. Dopadová studie Pirátů odhaduje výši těchto nákladů na 60 Kč, tento odhad ovšem vychází z rozhovorů s pěstiteli na černém trhu, a autor této práce ho tedy považuje za značně nadhodnocený. Na základě předešle uvedených hodnot byla výše daňových příjmů odhadnuta v rozmezí **0,9 až 1,76 mld. Kč**.

Náklady represivního aparátu byly odhadnuty zvláště pro Policii ČR, justici a vězeňskou službu. Po sečtení těchto nákladů s odhadem ušlé produktivity osob ve výkonu trestu v souvislosti s konopím byla výše celkových nákladů na represi stanovena na 1,44 mld Kč. Pomocí těchto nákladů a odhadu velikosti legálního trhu na celkovém konopném trhu byly celkové úspory kvantifikovány na **0,81 až 1,01 mld. Kč**. Tento odhad by byl relevantní v případě, že by se složky represivního aparátu přizpůsobily celkové trestné činnosti a pracovníci odešli do jiných odvětví. K této změně by ovšem s největší pravděpodobností nedošlo a velká část úspor by se namísto toho projevila jako zvýšení efektivity složek vymáhající právo díky nově uvolněným kapacitám. Studie z Colorada, Oregonu a Washingtonu ukazují, že v důsledku legalizace se zvýšila míra objasněnosti trestných činů a snížila průměrná doba mezi zatčením a odsouzením. (Guanghzen, 2022) (Makin, 2019)

Po odečtení vzniklých administrativních a režijních výdajů, které byly odhadnuty na 40 mil. Kč za rok, byl celkový finanční přínos legalizace do státního rozpočtu odhadnut na **1,67 až 2,73 miliard Kč za rok**. Dopadová studie Pirátů očekává příjmy

v rozmezí 0,8 až 2,07 miliard Kč. Práce využívají jiný postup výpočtů, ale přesto lze určit klíčové ukazatele, které vysvětlují rozdílné výsledky. Významným faktorem je již zmíněný rozdíl v odhadu produkčních nákladů. Dalším rozdílem jsou dnes již zastaralá data, která byla využita v dopadové studii Pirátů, například podíl legálního trhu v Kanadě a Uruguay nebo průměrný denní výdaj na jednoho vězně.

6. Závěr

Konopí je rostlina s dlouhou historií lidského užívání pro různé účely. Především rekreační užívání s sebou ovšem nese určitá rizika a může poškodit jedince i společnost. Protidrogová politika státu má za cíl omezit škody spojené s užíváním konopí a dalších návykových látek, čehož se v ČR i většině jiných zemí snaží docílit pomocí represe. Konopí a jeho produkce, distribuce a užívání je tedy buďto zcela nelegální nebo přísně omezeno. Zkušenosti z celého světa ovšem ukázaly, že prohibice nesplňuje své cíle. Nejen, že její vliv na spotřebu není prokázán, ale dokonce se sama stává příčinou dalších rizik a škod. Neexistence legálního trhu totiž uvolňuje prostor pro neregulovatelný černý trh. Nedostatek regulací vede k nejasné kvalitě a bezpečnosti konopných výrobků, které mohou obsahovat plísně, pesticidy a těžké kovy. Uživatel navíc nezná obsah kanabinoidů, tedy se může nechtěně předávkovat. Veškeré zisky z tohoto trhu jdou do kapes kriminálníků a stát tak přichází o daňové zisky z prodeje. Potírání zvýšené kriminální činnosti je navíc nákladné, což nadále zatěžuje státní rozpočet.

Vzhledem k situaci popsané v předešlém odstavci dochází v posledních letech ke změně přístupu států k problematice psychoaktivního konopí. K omezení prohibice se přiklání i vědecký konsenzus a řada zemí tak přistupuje ke změnám své protidrogové politiky a zavedení regulovatelného legálního trhu s konopím. Forma regulace legálního trhu může výrazně ovlivnit její dopady. ČR má možnost se inspirovat stále se rozšiřujícími zkušenostmi ze zemí, kde již k legalizaci došlo. Na základě zmíněných zkušeností představila v září 2022 Česká pirátská strana dopadovou studii spolu s doporučenými návrhy na budoucí podobu regulace. Pomocí těchto návrhů a nejnovějších dostupných dat byla vypracována praktická část této bakalářské práce. Celkový ekonomický dopad legalizace na státní rozpočet byl kvantifikován na přínos **1,67 až 2,73 miliard Kč ročně**. Jedná se o odhad, který je závislý například na poptávce po konopí v ČR, podílu legálního trhu na celkovém trhu s konopím nebo produkčních nákladech konopí na legálním trhu v ČR. Co tyto faktory mají společné, je nedostatek a omezení dostupných dat. Tato práce se tak střetává s obdobnými problémy jako každý výzkum zabývající se černým trhem. Data jsou obvykle adekvátní pro popsání trendů, ale nikoliv pro jejich vysvětlení. Bez přesných dat

a možnosti identifikovat kauzální vztahy není možné vytvářet komplexní modely, které by mohly vést k přesnějším výsledkům.

7. Seznam použitých zdrojů

1. AMLUNG, M. *Price elasticity of illegal versus legal cannabis: A behavioral economic substitutability analysis*. *Addiction*, 2019. 114(1), pp.112-118.
2. BĚLÁČKOVÁ, V. *REGULACE TRHU S KONOPÍM – dopadová studie*. 2022. Praha, Jana Michailidu ISBN 978-80-11-02218-1
3. CAULKINS P, a kol. *Measurement and Analysis of Drug Problems and Drug Control Efforts*. *Criminal Justice, Volume 4: Measurement and Analysis of Crime and Justice*. 2000 s. 391-449 Dostupné z:
<https://nij.ojp.gov/library/publications/measurement-and-analysis-drug-problems-and-drug-control-efforts>
4. CAULKINS P. *Estimated Cost of Production for Legalized Cannabis*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2010. Dostupné z:
https://www.rand.org/pubs/working_papers/WR764.html
5. ČSÚ, *Průměrné mzdy - 4. čtvrtletí 2022*. Český statistický úřad. [online]. 2023. [cit. 2024-2-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/prumerne-mzdy-4-ctvrtleti-2022> (ČSÚ, 2023)
6. DELLING F.N. a kol. *Does cannabis legalisation change healthcare utilisation? A population-based study using the healthcare cost and utilisation project in Colorado*, *USABMJ Open* 2019. Dostupné z:
<https://bmjopen.bmj.com/content/9/5/e027432>
7. DUPAL, L. *Kniha o marihuaně*. Praha: Mat' a, 2010. 176 s. 3.vyd. ISBN 978-80-7287-136-0.
8. EARLENBAUGH, E. *What are cannabinoids? Cannigma.com: Cannabinoids 101: A List of Cannabinoids and Their Effects* [online]. 2022, [cit. 2023-10-25]. Dostupné z: <https://cannigma.com/plant/cannabinoids-and-their-effects/>
9. EMCDDA, *Estimating the size of the main illicit retail drug markets in Europe: an update*, Technical report, Publications Office of the European Union, Luxembourg. 2019. ISBN 978-92-9497-444-0. Dostupné z:
https://www.emcdda.europa.eu/publications/technical-reports/european-drug-markets-size-estimate_en

10. ENGELANDER, M. a kol. *Efektivní regulace užívání marihuany: jak pracovat s lidmi, aby omezili nebo přestali užívat konopi*. Přeložil Jiří BAREŠ, Praha: Úřad vlády ČR, 2010. ISBN 978-80-7440-041-4.
11. FARRELLY, K. a kol. The Impact of Recreational Cannabis Legalization on Cannabis Use and Associated Outcomes: A Systematic Review. *Substance abuse : research and treatment* vol. 17. 2023 Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC10176789/>
12. FERBER, S. G. a kol. *The "Entourage Effect": Terpenes Coupled with Cannabinoids for the Treatment of Mood Disorders and Anxiety Disorders*. *Current neuropharmacology*. 2020. 18(2): 87–96. Dostupné z: <https://doi.org/10.2174/1570159X17666190903103923>
13. FISCHER, B. a kol. *Facing the option for the legalisation of cannabis use and supply in New Zealand: An overview of relevant evidence, concepts and considerations*. *Drug and alcohol review*, 39(5), 555–567. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/dar.13087>
14. GREGORY E. *CBD For Seizures: Benefits, Risks And More*. *Forbes.com* [online]. 2023, [cit. 2023-11-4]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/health/cbd/cbd-for-seizures/#:~:text=%E2%80%9CCBD%20is%20an%20effective%20treatment,seizure%20or%20all%20epilepsy%20patients.>
15. GUANGHZEN W. a kol. Effects of recreational marijuana legalization on clearance rates for violent crimes: Evidence from Oregon. *International Journal of Drug Policy*, Vol. 100. 2022. ISSN 0955-3959. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2021.103528>.
16. HAMERNÍKOVÁ, B. a kol. *Veřejné finance 2*. Wolters Kluwer, 2011. ISBN 978-80-7357-497-0
17. HAMMOND, D. a kol. *International cannabis policy study – United States 2021 summary*. 2022. Dostupné z: <https://cannabisproject.ca/wp-content/uploads/2024/01/2021-ICPS-US-National-Report-Sept-27-1.pdf>
18. HARRISON, L. a kol. *Comparing Drug Testing and Self-Report Of Drug Use Among Youths And Young Adults in the General Population*. 2007 DOI: 10.1037/e637122007-001

19. HAVLÍK, A. *Zákon ke konopí chci do konce roku, říká Vobořil*. *Novinky.cz* [online]. 2023 [cit. 2023-11-10]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-zakon-ke-konopi-chci-do-konce-roku-rika-voboril-40430969>
20. CHOMYNOVÁ, P. a kol. *Souhrnná zpráva o závislostech v České republice 2022*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2023 ISBN 978-80-7440-311-8. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/zavislosti/vyrocnizpravy/Souhrnna_zprava_o_zavislostech_v_CR_2022_fin.pdf
21. CHOMYNOVÁ, P. a kol. *Zpráva o nelegálních drogách v České republice 2023*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2023 ISBN 978-80-7440-306-4. Dostupné z: https://www.drogy-info.cz/data/obj_files/33917/1244/Zpr%C3%A1va%20o%20neleg%C3%A1ln%C3%ADch%20drog%C3%A1ch%20v%20%C4%8CR%202023_fin.pdf
22. CHOMYNOVÁ, P. a kol. *Zpráva o nelegálních drogách v České republice 2022*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2022 ISBN 978-80-7440-306-4. Dostupné z: <https://www.drogy-info.cz/publikace/vyrocnizpravy/zprava-o-nelegalnich-drogach-v-ceske-republice-2022/>
23. IRCCA. Mercado regulado del Cannabis INFORME XVI 30/06/2023. IRCCA. Montevideo. 2023. Dostupné z: <https://ircca.gub.uy/wp-content/uploads/2023/10/Informe-Mercado-Regulado-30.06.2023.pdf>
24. JIKOMES, Nick. *A list of major cannabinoids in cannabis and their effects*. *Leafly.com* [online]. 2017, [cit. 2023-10-24]. Dostupné z: <https://www.leafly.com/news/cannabis101/list-major-cannabinoids-cannabis-effects>
25. JOHNSON, B. D., a kol. The potential for accurately measuring behavioral and economic dimensions of consumption, prices, and markets for illegal drugs. *Drug and alcohol dependence*, 2007, Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2006.08.005>
26. JOHNSON, T. Modeling Sources of Self-report Bias in a Survey of Drug Use *Epidemiology. Annals of epidemiology*. 2005. 15. 381-9. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1047279704002777?via%3Dihub>

27. KARAS, J. a kol. *The Antimicrobial Activity of Cannabinoids*. *Antibiotics*. 2020. (Basel, Švýcarsko), 9(7), 406. <https://doi.org/10.3390/antibiotics9070406>
28. KILMER, B. a kol. *Altered State? Assessing How Marijuana Legalization in California Could Influence Marijuana Consumption and Public Budgets*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2010. Dostupné z: https://www.rand.org/pubs/occasional_papers/OP315.html.
29. KILMER, B. a kol. *Estimating the size of the global drug market: A demand-side approach: Report 2*. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2009. Dostupné z: https://www.rand.org/pubs/technical_reports/TR711.html.
30. KILMER, B. a kol., 2013. *Multinational overview of cannabis production regimes*. Dostupné z: <https://repository.wodc.nl/handle/20.500.12832/2097>
31. LEYTON M. Cannabis legalization: Did we make a mistake? Update 2019. 2019 *Journal of psychiatry & neuroscience* 44(5), 291–293. Dostupné z: <https://doi.org/10.1503/jpn.190136>
32. MAKIN, D. A. a kol. Marijuana Legalization and Crime Clearance Rates: Testing Proponent Assertions in Colorado and Washington State. *Police Quarterly*, 22(1), 31-55. 2019 Dostupné z: <https://doi.org/10.1177/1098611118786255>
33. MCPARTLAND J. M. *Cannabis Systematics at the Levels of Family, Genus, and Species*. *Cannabis and cannabinoid research*. 2018. 3(1), 203–212. Dostupné z: <https://doi.org/10.1089/can.2018.0039>
34. MF ČR, Návrh státního závěrečného účtu České republiky za rok 2022. H. Ukazatele kapitol státního rozpočtu. Ministerstvo financí České republiky. 2023b. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2022/statni-zaverecny-ucet-za-rok-2022-51132>
35. MF ČR. Státní rozpočet 2023 v kostce. Ministerstvo financí České republiky, 2023a. 58 s. ISBN 978-80-7586-059-0 Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/statni-rozpocet/rozpocet-v-kostce/statni-rozpocet-v-kostce-2023-50699>
36. MIOVSKÝ, M. *Konopí a konopné drogy: adiktologické kompendium*. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-0865-2.
37. MIRON, J. a kol. *The Effect of State Marijuana Legalizations*. Policy Analysis no. 908, Cato Institute, Washington, DC, 2021. Dostupné z:

<https://www.cato.org/policy-analysis/effect-state-marijuana-legalizations-2021-update#appendix>

38. NSZ, Stručné shrnutí Zprávy o činnosti státního zastupitelství za rok 2022. Brno. 2023. Dostupné z: https://verejnazaloba.cz/wp-content/uploads/2023/06/Zpr%C3%A1va-o-%C4%8Dinnosti-2022_stru%C4%8Dn%C3%A9-shrnut%C3%AD.pdf
39. OLSSON, B. a kol. *A cannabis reader: global issues and local experiences: perspectives on cannabis controversies, treatment and regulation in Europe. Volume I.* Luxemburg: Office for Official Publications of the European Communities, 2008. ISBN 978-92-9168-311-6.
40. PAREY, M. a kol. Measuring the Market Size for Cannabis: A New Approach Using Forensic Economics, 2021 In: *Economica*, London, 88 (350). 297-338 Wiley <https://doi.org/10.1111/ecca.12354>
41. PAŘÍZKOVÁ, Ivana. Vnitřní struktura státního rozpočtu. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 2006, roč. 14, č. 2, str. 131-140, Dostupné z: <https://journals.muni.cz/cpvp/article/view/7263/6629>
42. PEKOVÁ, J. a kol. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. ASPI, 2008. ISBN 9788073573515
43. ROBERTSON, K. *Cannabis 101: What's the Deal with Terpenes?* *healthline.com* [online]. 2021, [cit. 2023-10-31]. Dostupné z: <https://www.healthline.com/health/cannabis-terpenes>
44. ROTERMANN, M. Cannabis in Canada, Research to Insights, 11-631-X, Statistics Canada, 2023 ISBN 978-0-660-68029-3, Dostupné z: <https://www150.statcan.gc.ca/n1/en/catalogue/11-631-X2023006>
45. ROTERMANN, M. What has changed since cannabis was legalized? *Health Rep*, 31, p. 11–20. 2020 Dostupné z: <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/82-003-x/2020002/article/00002-eng.htm>
46. SABAGHI, D. *The Netherlands Set To Launch Cannabis Legalization Pilot Program In December.* *Forbes*. [online]. 2023 [cit. 2023-11-21]. Dostupné z: <https://www.forbes.com/sites/dariosabaghi/2023/09/21/the-netherlands-set-to-launch-cannabis-legalization-pilot-program-in-december/?sh=40b3b9291bda>

47. SABET K. *Smokescreen: What the Marijuana Industry Doesn't Want You to Know*. *Missouri medicine*. [online]. 2021. 118(5), 411–415. Dostupné z: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8504499/>
48. SEDDON, T. *Regulating Cannabis, A Global Review and Future Directions*. 2020. Palgrave Macmillan Cham ISBN 978-3-030-52927-7.
49. SEKRETARIÁT RADY VLÁDY PRO KOORDINACI PROTIDROGOVÉ POLITIKY. *Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2019. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/protidrogova-politika/strategie-a-plany/Narodni_strategie_2019-2027_fin.pdf
50. SMYTH, J. *Ohio votes to legalize marijuana for adult recreational use, becoming 24th state to do so*. *The Associated Press*. [online]. 2023 [cit. 2023-11-21]. Dostupné z: <https://apnews.com/article/ohio-marijuana-legalization-election-2023-6d15efb27fdcd41e7364f2b7cd3177f4>
51. Statista Search Department, Median average cost to grow a pound of dried cannabis flower in the United States in 2021, by cultivation type. Statista. 2022. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1126903/production-costs-of-cannabis-cultivation-us/>
52. STEINHOFF, A. a kol. When Substance Use Is Underreported: Comparing Self-Reports and Hair Toxicology in an Urban Cohort of Young Adults, *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, Volume 62, Issue 7, 2023, Pages 791-804, ISSN 0890-8567, Dostupné Z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S089085672300045X>
53. STRECKOVÁ, Y. a kol. *Veřejná ekonomie pro školu i praxi*. Praha: Computer Press, 1998. ISBN 8072261126
54. TURNBULL, P. a kol. Further insights into aspects of the illicit EU drugs market. European Commission, Directorate-General for Justice. Publications Office. 2013. (p. 395) Dostupné z: <https://data.europa.eu/doi/10.2838/92919>
55. URUGUAY XXI, Cannabis sector in uruguay. Uruguay XXI. Montevideo. 2023. Dostupné z: <https://www.uruguayxxi.gub.uy/uploads/informacion/71964b4c2a6c090a2fecedd50f541a8e23a27431.pdf>

56. VOBOŘIL, J. *Cestou k dostupnosti konopí je přísně regulovaný trh*. Praha: Úřad vlády České republiky, 20.1.2023. Tisková zpráva.
57. VOPRAVIL, J. Odhad spotřeby drog v r. 2022. 2023. Nepublikováno.
58. VOPRAVIL, J. Odhad velikosti trhu s konopnými drogami a pervitinem. *Adiktologie*, (11)Suppl., 54–59. Centrum Adiktologie. Praha. 2011. Dostupné z: http://199757.w57.wedos.ws/wp-content/uploads/2018/09/2011_S_Vopravil_odhad.pdf
59. VSCR, Výroční zpráva za rok 2022. Generální ředitelství. Vězeňská služba České republiky. Praha. 2023 Dostupné z: <https://www.vscr.cz/media/organizacni-jednotky/generalni-reditelstvi/odbor-spravni/uredni-deska/vyrocní-zpravy/vyrocní-zprava-vs-cr-2022-final.pdf>
60. VYBÍHAL, V. *Veřejné finance*. Hradec Králové: Ekonomická a informační agentura, 1995. ISBN 8085490455;9788085490459
61. ZÁBRANSKÝ, T. *Drogová epidemiologie*. 2003. Olomouc. Univerzita Palackého. Lékařská fakulta 95 s. ISBN 80-244-0709-4
62. Zákon o léčivech (Zákon č. 50/2013 Sb) [online]. [cit. 2023-11-22]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2013-50/zneni-20140301>

8. Seznam rovnic, tabulek a grafů

8.1 Seznam rovnic

1: velikost nelegálního trhu s konopím v ČR po úpravě	35
2: podíl spotřeby legálního trhu v Kanadě	37
3: podíl spotřeby legálního trhu v Uruguay	37
4: maximalistická varianta poptávky	38
5: minimalistická varianta poptávky	38
6: základ DPH (MO cena bez DPH)	40
7: výše DPH	40
8: pesimistická varianta maloobchodní ceny před zdaněním	40
9: optimistická varianta maloobchodní ceny před zdaněním	40
10: Sazba spotřební daně pro pesimistický scénář	40
11: Sazba spotřební daně pro optimistický scénář	41
12: pesimistický scénář sazby spotřební daně za gram THC	41
13: optimistický scénář sazby spotřební daně za gram THC	41
14: pesimistická varianta sazby, minimalistická poptávka	41
15: optimistická varianta sazby, minimalistická poptávka	41
16: pesimistická varianta sazby, maximalistická poptávka	41
17: optimistická varianta sazby, maximalistická poptávka	42
18: výdaje policie na vymáhání práva ve spojitosti s konopím	42
19: výdaje justice na vymáhání práva ve spojitosti s konopím	43
20: počet osob ve výkonu nepodmíněného trestu odnětí svobody ve spojitosti s konopím	43
21: výdaje vězeňské služby na vymáhání práva ve spojitosti s konopím	43
22: odhad roční ušlé produktivity	44

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1 Nejznámější kanabinoidní kyseliny a jejich neutrální formy po dekarboxylaci	16
Tabulka 2 Nejznámější terpeny obsažené v konopí a jejich stručný popis	17

Tabulka 3: produkční náklady na legálním trhu.....	39
Tabulka 4: daňové příjmy pro všechny 4 scénáře (v milionech Kč)	41
Tabulka 5: Celkové náklady na vymáhání práva před legalizací	44
Tabulka 6: přehled úspor na represí.....	44
Tabulka 7: Celkový dopad legalizace rekreačního užívání konopí na státní rozpočet (v mil. Kč).....	46

8.3 Seznam grafů

Graf 1: Vývoj odhadu spotřeby konopí v ČR.....	36
---	-----------